

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA RAZVODA (braka, puštanja žene, razvjenčavanja)

I (KNJIGA) govora Allaha, uzvisio se je (tj. uzvišen je): "O Vjerovijesniče! Kada ste puštali (razvodili svoje) žene, pa puštajte (razvedite) ih za njihovoga (izvjesnoga načina) brojanja (tj. kod isticanja izvjesnoga broja dana, izvjesnoga roka), i izbrojte (vi potpuno taj izvjesni način za) brojanje (tj. taj izvjesni rok).....".

".... ahsajnahu....", je: "hafiznahu" (zapamtili smo ga), i "adednahu" (izbrojili smo ga).

(Ajet se može i ovako prevesti: "O Vjerovijesniče, kada puštate žene, pa puštajte ih u njihovom broju - roku -, i izbrojte - taj - broj....". Može taj ajet da se prevede na još neke načine, ali se to neće nabrajati.)

A razvod običaja (postupanja Muhameda a.s.) je da razvede nju (muž u njezinom stanju dok je ona) čista (od hajda, hajza-mjesečnice) bez spolnoga snošaja (u vrijeme te čistoće od menstruacije) i (da) zasvjedoči (zasvjedoče) dva svjedoka.

(Već je rečeno da se više neće u ovome prevodu navoditi stanovišta raznih mezheba, tj. islamskih pravnih škola i pravaca.)

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Nafi-a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je on pustio (razveo) svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je pitao Umer, sin Hataba, poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zapovjedi mu, pa neka se vrati njoj (tj. neka vrati nju sebi), zatim neka zadrži nju dok se očisti (od mjesečnice, menstruacije), zatim (da ona) bude žena u mjesečnici (tj. da ponovno dobije menstruaciju), zatim (da) se očisti (ona), zatim ako je htio (ako hoće), zadržao je (zadržaoe on nju) poslije (toga), a ako je htio, pustio je (tj. a ako hoće, pustiće nju, pustiće je) prije (nego on) da dotakne (nju). Pa to je (taj izvjesni) broj (tj. rok) koji je zapovjedio Allah da se puštaju (razvode) za njega (tj. u njemu - u tom roku iščekivanja - te izvjesne) žene."

(Doslovno izraz "talleka" znači: pustiti, ali će se u daljem tekstu prevoditi sa našom riječju "razvesti".)

GLAVA:

Kada se je razvela (izvjesna) žena u mjesečnici, brojaće se s tim razvodom (tj. uzima se u obzir taj razvod, postao je važeći, punovažan je taj razvod).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Enesa, sin Sirina, rekao je: čuo sam Ibnu Umera (da) je rekao:

Razveo je Ibnu Umer svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici, pa je (to) spomenuo Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Neka se vrati njoj (ili: Neka vrati nju)." Rekao sam (Ibnu Umeru - veli Enes Sirinov): "Zar se računa (taj takav razvod)?" Rekao je: "Pa šta (tj. Nego šta)?"

(A veli se da izraz "Fe meh": Pa polagano. Ili: Pa odstrani se! To jest: Pa odstrani se takvoga načina razvoda, jer se i on računa.)

A od Katadeta, od Junusa, sina Džubejra, od Ibnu Umera rekao je: "Zapovjedi mu, pa neka se vrati njoj." Rekao sam (Ibnu Umeru - veli Junus): "Računa (li) se (takav način razvoda)?" Rekao je: "Zar si vidio (tj. Zar si mislio - Zar misliš da se čovjeku i takav način razvoda neće računati) ako je bio nemoćan i tražio je ludost (i tražio je da bude budala, luda, tj. ako je bio nemoćan da to zna - ako je bio neobaviješten, neznanica - i ako je tražio da bude luda - ako je bio luda, malouman pa takav način razvoda napravio, to misliš da će ga osloboditi kazne)?"

A rekao je Ebu Mamer: Pričao nam je Abdulvaris, pričao nam je Ejub od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Umera rekao je: Računala se je meni (takva vrsta razvoda koju sam učinio samo) sa jednim razvođenjem (bez da sam razvod vršio sa tri razvođenja).

GLAVA

(onoga) ko je razveo. I da li se susreće licem u lice (izvjesni) čovjek (sa) svojom ženom sa (njezinim) razvodom?

(Možda hoće da kaže: Da li će čovjek da rekne u lice svojoj ženi da je razvedena?.)

PRIČAO NAM JE Humejdija, pričao nam je Velid, pričao nam je Evzaija, rekao je: pitao sam Zuhriju:

"Koja je (od) žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, tražila utočište (zaštitu) od njega (u Allaha)?" Rekao je: Izvijestio me je Urvete od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da je kći Dževna (Dževnova) - pošto se uvela poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i (pošto) se približio (on) njoj - rekla (je ona njemu):

"Utječem se Allahu od tebe!" Pa je rekao (on) njoj: "Zaista već si se uticala (tj. ti si zatražila utočišta) u Velikoga! Priključi se (ti, ženo,) sa svojom porodicom (tj. (Idi svojima)!"

Rekao je Ebu Abdullah: Predao je njega (tj. prednji hadis) Hadžadž, sin Ebu Meni-a, od svoga djeda, od Zuhrije da je Urvete izvijestio njega da je Aiša rekla.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Abdurahman, sin Gasila, od Hamzeta, sina Ebu Usejda, od Ebu Usejda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Izašli smo sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, dok smo otišli ka (jednom) zidu (tj. vrtu, voćnjaku što) se govori njemu Eš-Ševt, dok (čak) smo doprli (stigli smo mi) ka (nekakvim) dvama zidovima, pa smo sjeli između njih dva. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Sjedite (vi) ovdje!" A unišao je (tj. Otišao je on dalje u taj vrt, voćnjak), a već se je dovela (izvjesna) Dževnijićka, pa se smjestila (dalo joj se da odsjedne) u (jednu) kuću u palmama, u kuću Umejmete (Umejme), kćeri Numana sina Šerahila, i sa njom je njezina dojilja (a neki kažu da "dajetun" znači: primalja, babica), (jedna) odgojiteljica njezina. Pa pošto je unišao njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pokloni svoju osobu meni!" Rekla je: "A da li poklanja (izvjesna) vladarica svoju osobu za (izvjesnoga) tjeranoga (tj. izvjesnom tjeranome - a to će reći potčinjenome koji se tjera kao stoka, stado)?"

(Smatra se da ova Dževnijićka nije poznavala Vjerovijesnika a.s., pa je zbog toga ovako nedolično postupila.)

Rekao je: Pa je pao sa svojom rukom (tj. Pa je pružio svoju ruku da on) stavi svoju ruku na nju zbog (toga da) se (ona) smiri (od uzbuđenja, uzrujanosti), pa je rekla:

"Utječem se (Tražim zaštite) u Allaha od tebe!" Pa je rekao: "Već si se uticala u (jedno veliko) mjesto utjecanja." Zatim je izašao nama, pa je rekao: "O Ebu Usejde! Obuci joj (tj. Podaj joj) dvije lanene bijele duge (odjeće), i priključi nju sa njezinom porodicom." A rekao je Husejn, sin Velida, Nejsaburija (pričajući) od Abdurahmana, od Abasa, sina Sehla, od njegovoga oca i Ebu Usejda rekla su njih dvojica:

Oženio se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Umejmetom (Umejmom), kćerkom Šerahila. Pa pošto se je uvela njemu, raširio (pružio) je svoju ruku k njoj. Pa kao da je ona mrzila to, pa je (zbog toga Muhamed a.s.) zapovjedio Ebu Usejdu da opremi nju i (da) obuče njoj dvije odjeće lanene (bijele i dugačke).

("Razikijjetun" je odjeća od ketena - lana - bijele boje i dugačka.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ibrahim, sin Ebul-Vezira, pričao nam je Abdurahman, od Hamzeta, od njegovoga oca i od Abasa, sina Sehla sina Sa'da, od njegovoga oca za ovo (za ovaj hadis).

PRIČAO NAM JE Hadžadž, sin Minhala, pričao nam je Hemam, sin Jahja-a, od Katadeta, od Ebu Gallaba Junusa, sina Džubejra, rekao je: Rekao sam Ibnu Umeru:

"Čovjek (neki) razveo je svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici (broji li se taj razvod)?" Pa je rekao: "Poznajesh (li ti) Ibnu Umera? Zaista Ibnu Umer je razveo svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici. Pa je došao Umer Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenuo to njemu. Pa je zapovjedio njemu da se vrati njoj. Pa kada je bila (tj. kada ona bude) čista, pa je htio (ako hoće) da razvede nju, pa neka razvede nju." Rekao sam: "Pa da li je brojio (računao) to razvodom?" Rekao je: "Zar si vidio (tj. Zar si mislio - da se neće računati to kao razvod) ako je bio nemoćan (slabić) i tražio maloumnost?"

(Ta se rečenica tumači na više načina, ali se ta tumačenja neće iznositi, a mislim na rečenicu: "..... ako je bio nemoćan i tražio maloumnost." Ta rečenica može da glasi i ovako: "..... ako je bio nemoćan i bio malouman (luda ili budala)." Jer "istahmaka" znači i biti malouman, luda, budala. Uglavnom treba razumjeti to da ako neko izvrši razvod na nepropisan način, on je bio nemoćan i slabić da se uzdrži od toga postupka. I kada to učini, on je to učinio kao malouman, budala. A to sve ne može ga ispričati i zaštititi da se razvod ne smatra punovažnim, i ne može se žena ostaviti da visi ni na nebu, ni na Zemlji - ni u braku, ni razvedena. U daljem tekstu taj izraz i ta rečenica neće se objašnjavati, nego samo doslovno prevesti.)

GLAVA

(onoga) ko je dozvoljavao razvod (izvjesnih) triju (izjava o razvodu) zbog govora Allaha, uzvišen je: "Razvod (taj) je dvaput, pa zadržavanje sa dobrom, ili puštanje (razvjenčavanje) sa dobroćinstvom....".

(Razvod triju izjava, ili razvod tri puta - trostruki razvod sa jednom istom ženom je postupak koji se tumači na dva načina: 1. da čovjek izjavi svojoj ženi tri puta odjednom da je pušta, da je razvodi, 2. da joj to izjavi u tri vremenska razmaka, ali svaki puta kada žena nije u mjesečnici, i da u ta tri vremenska razmaka nije sa tom svojom ženom činio spolni snošaj. Razvod taj će se u daljem tekstu nazivati i prevoditi sa izrazom "trostruki razvod". On se razlikuje od drugih vrsta razvoda što se poslije njega žena više ne može ponovno vjenčati za bivšega muža dok se ne vjenča za nekoga drugoga muža, pa kada je taj drugi razvjenča, onda ona tek može da se vjenča ponovno, ponovo sa prvim mužem. Prva vrsta trostrukoga razvoda je novotarija - bid'at -, a druga opisana vrsta trostrukoga razvoda jedino je postojala i bila zakonita u vrijeme Muhameda a.s. U vezi trostrukoga razvoda ima mnogo razilaženja, ali se to neće prikazivati.)

A rekao je Ibnu Zubejr o bolesnom (čovjeku koji) je razveo (svoju ženu): Ne vidim (Ne mislim) da naslijedi (ona kada je ona) odsječena (tj. odsječno, kategorički razvedena). A rekao je Šabija: Naslijeduje (ona-ta takva žena) njega.

(Jedino se ovdje dodaje da ga naslijeduje ako on umre dok je ona još u iddetu - u roku iščekivanja - nakon razvoda sa njim.)

A rekao je Ibnu Šubrumete (pitajući Šabiju): "Vjenčaće se (tj. Da li će se udati ta takva žena) kada se je ispunio (izvršio njezin) iddet (rok iščekivanja nakon razvoda)." Rekao je: "Da." Rekao je: "Da li si vidio (mislio, tj. Šta misliš hoće li ona da opet naslijedi) ako je umro (i taj njezin) drugi muž?" Pa se vratio od toga (tj. Pa je od svoga prethodnoga mišljenja odustao Šabija, tj. odustao je od svoga mišljenja da će žena naslijediti svoga muža ako je on umro dok je ona još u iddetu nakon razvoda sa njim. Ovo je Buharija skraćeno spomenuo raspravu o statusu i nasljedstvu bez veze sa hadisom koji će sada doći u tekstu. Ovo je istitrad.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ibnu Šihaba da je Sehl, sin Sada, Saidija izvijestio njega da je Uvejmir Adžlanija došao ka Asimu, sinu Adijja, Ensariji, pa je rekao njemu:

"O Asime! Da li si vidio (mislio o stanju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga drugoga) čovjeka da li (da) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete njega, ili kako (da on) čini (šta da radi u tom slučaju)? Pitaj za mene (ili: Pitaj meni), o Asime, o tome poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je pitao Asim o tome poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je mrzio (izbjegavao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (takva izvjesna) pitanja i kudio je njih, čak (da) je bilo veliko (tj. teško odveć i golemo bilo palo) na Asima (ono) što je čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se vratio Asim ka svojoj porodici, došao je Uvejmir pa je rekao:

"O Asime! Šta je to rekao tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o mome slučaju)?" Pa je rekao Asim: "Nisi došao meni sa dobrom (Nisi mi donio dobro). Već je mrzio (izbjegavao) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) pitanje koje (je to što) sam pitao njega o njemu." Rekao je Uvejmir: "Tako mi Allaha neću se spriječiti (odstraniti, okaniti prije) do (da) pitam (dok ne pitam) njega o njoj (o toj stvari ja lično)." Pa se okrenuo Uvejmir

(na put prema Muhamedu a.s.) čak (tako da) je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (zatekavši ga u) sredini (izvjesnih) ljudi, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (mislio nešto o stanju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (nekoga) čovjeka da li (da on) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete njega, ili kako (da) čini?" Pa je rekao poslanik Allah, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je spustio Allah o tebi i o tvojoj drugarici (objavu), pa odi, pa dođi s njom (tj. pa je dovedi)!" Rekao je Sehl: Pa su se međusobno njih dvoje proklinjali, a ja sam sa (tim) ljudima (bio prisutan) kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto su završili njih dvoje (međusobno proklinjanje), rekao je (u tom času) Uvejmir:

"Slagao sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam zadržao nju (dalje kod sebe)!" Pa je razveo nju tri puta (tj. trostrukim razvodom) prije (nego) da zapovjedi njemu (to) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bila ta (radnja, tj. trostruki razvod) običaj (postupak izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača.

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs, pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba rekao je: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša izvijestila njega da je žena Rifa'ata Kurezije došla ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista Rifa'ate je razveo mene, pa je odsječno izvršio moj razvod (tj. bio je odlučan u mom razvodu). I zaista ja sam (se) vjenčala poslije njega (za) Abdurahmana, sina Zebira, Kureziju, i zaista (ono muškoga spolnoga uda) što je sa njim je kao (izvjesna) resa (rojta na haljinki - a to će reći da mu je spolni ud, organ malen, ili opušten, nije ukočen, pa, kao takav, nije sposoban ili pogodan za spolni snošaj)." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Možda ti hoćeš (tj. Možda želiš) da se vratiš ka Rifa'atu? Ne (drukčije, ni prije) do (da on) okuša (dok ne okuša) tvoga medića i (da ti) okušaš njegova medića."

(Medić je mali med, deminutiv od riječi med, a misli se na pčelinji med. Pod izrazom "medić, mali med" misli se na spolno općenje, na spolni snošaj, jer u tom činu i u toj radnji postoji jedna ugodnost i slast kao što i u jedenju meda postoji slast i ugodnost, pa je poređenje vrlo zgodno i prikladno.)

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha rekao je: pričao mi je Kasim, sin Muhameda, od Aiše da je (jedan) čovjek razveo svoju ženu tri puta, pa se ona vjenčala (tj. udala se za drugoga čovjeka), pa je razveo (nju taj drugi čovjek prije nego je ikako imao s njom spolni snošaj). Pa se pitao (tj. upitan je) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (o toj ženi):

"Da li je dozvoljena (ona, tj. Da li može ona da se ponovno vjenča) za prvoga (svoga muža)?" Rekao je: "Ne, do (da) okuša (dok ne okuša) njezinoga medića (ovaj drugi čovjek) kao što je okušao (i onaj muž) prvi."

("Aselun": med, "usejletun" je deminutiv od "aselun", pa onda znači mali med ili medić, meduljak. Već je objašnjeno šta se pod tim izrazom podrazumijeva.)

GLAVA

(onoga) ko je dao izabrati svojim ženama (da li da one ostanu s njim i dalje u braku, ili da ih on razvede) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "... reci svojim ženama: Ako ste bile (vi takvoga stanovišta da vi) hoćete (izvjesni) život ovozemni i njegov nakit (ukras), pa dođite, (da ja) dadnem robu (vrijednost u naravi koja se daje pri razvodu braka) vama, i (da) razvedem vas razvodom lijepim."

PRIČAO NAM JE Umer, sin Hafsa, pričao nam je moj otac, pričao nam je Aameš, pričao nam je Muslim od Mesruka, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Dao je izabrati nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa smo sebi izabrale (mi) Allaha i Njegovoga poslanika. Pa nije se brojilo to na nas (ni jednom) stvari (tj. to davanje izabiranja, izbora nije se brojilo ni računalo nama nikakvim razvodom).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, pričao nam je Amir od Mesruka rekao je: pitao sam Aišu o (izvjesnom tom) izabiranju (izboru, tj. o davanju slobodnoga izbora ženi u vezi razvoda), pa je rekla:

"Dao je izabiranje (izbor) nama Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa zar je (to) bio razvod?!" Rekao je: "Neću se brinuti (tj. Ne brinem se) da li sam dao izabrati njoj (tj. svojoj ženi) jedanput ili stotinu puta poslije (što je bio slučaj) da (ona) sebi izabere mene (a ne razvod sa mnom)."

GLAVA:

Kada je rekao: "Rastavio sam se (od) tebe (o ženo)!", ili: "Razveo sam te (o ženo)!" (doslovno "serreha" znači poslati na pašu stoku, marvu, a ona plaši u pustinji slobodno hoda i traži hranu, a onda se taj glagol upotrebljava i za razvjenčavanje jer se žena oslobađa dotadašnjega muža i traži sebi da se uda i vjenča za drugoga), ili (je čovjek rekao svojoj ženi: ti si od muža izvjesna) prazna (žena), ili čista (od muža), ili (je rekao njoj nešto drugo) što se mislilo sa njim (sa tim izrazom drugim na njezin) razvod - pa on je na njegovoj namjeri (naumu, tj. taj svaki nabrojani i navedeni izraz je punovažan u odnosu na namjeru muža: ako je sa tim izrazima namjeravao razvod, pa razvod se i dogodio, a ako nije mislio na razvod, pa razvod se nije ni dogodio).

(To stanovište Buharija zasniva na nekim ajetima iz Kur'ana, pa zato te ajete sada u tekstu originala i navodi kako slijedi.)

Govor Allaha, moćan je i veličajan je: "... i razvedite njih razvodom lijepim.", i rekao je: "... i (da) razvedem vas razvodom lijepim.", i rekao je (Allah), uzvišen je: "... pa

zadržavanje sa dobrom, ili razvođenje sa dobroćinstvom....", i rekao je: "... ili se rastavite (vi od) njih sa dobrom....".

(U tim ajetima su spomenuti neki izrazi koji označavaju pojam "razvoda braka sa ženom".)

A rekla je Aiša: Već je znao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da moji roditelji (da moja dva roditelja) nisu bili (za to da) zapovjede meni za rastavljanje (od) njega (doslovno: nisu bili njih dvoje da zapovjede njih dvoje meni, tj. znao je da njih dvoje neće zapovjediti meni da se rastavim od njega).

GLAVA

(onoga) ko je rekao svojoj ženi: "Ti si na (tj. za) mene zabranjena."

A rekao je Hasen: Njegova namjera (se uzima u obzir).

(O posljedicama ovakve muževe izjave islamski pravници zauzeli su razne stavove, čak ima oko osamnaest raznih mišljenja, kako to kaže Ajnija.)

A rekli su pripadnici (islamske pravne) nauke (tj. učeni ljudi): Kada je razveo tri (puta), pa već je bila zabranjena na (za) njega. Pa su imenovali (nazvali) njega (ovaj postupak) zabranjenom (stvari samo) u (tom) razvodu i (tom) rastavljanju. A nije ovo (tj. slučaj ovoga čovjeka koji ženi rekne: "Ti si mi zabranjena!") kao (slučaj čovjeka) koji zabranjuje (sebi izvjesno dozvoljeno) jelo, jer zaista ono neće se reći (tj. ne govori se) za jelo (izvjesne) dozvoljenosti (da) je zabranjeno.

(To jest: Ako se za hranu neku koja je dozvoljena kaže: "Ti si mi zabranjena!", to se ne uzima u obzir, i nije mu postala zabranjena. Dok je u vezi braka i žene, stvar drukčija.)

A govori se za (izvjesnu ženu) razvedenu (da) je zabranjena. A rekao je (Uzvišeni Allah) o (tom) razvodu tri (puta): "... neće biti dozvoljena (tj. nije ona dozvoljena) do (da se) vjenča (za nekoga drugoga) muža osim njega....". A rekao je Lejs od Nafi-a rekao je: Bio je Ibnu Umer, kada se pitao (kada je bio upitan) o (onome) ko je razveo tri (puta svoju ženu istu), (bio bi on) rekao: Da si razveo (nju) jedanput ili dvaput, pa (tj. jer) zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio je meni za ovo (za ovakav način razvoda). Pa ako si razveo nju tri puta, bila je zabranjena (tj. ona je postala zabranjena tebi da je vratiš) do (da se) vjenča (tj. dok se ne vjenča ona za nekoga drugoga) muža (čovjeka) osim tebe.

PRIČAO NAM JE Muhamed, pričao nam je Ebu Muavijete, pričao nam je Hišam, sin Urveta, od svoga oca, od Aiše rekla je:

Razveo je (jedan) čovjek svoju ženu, pa se (ona) vjenčala (za jednoga drugoga) muža (čovjeka) osim njega, pa je razveo nju (i ovaj drugi). A bila je (muškost, tj. muški spolni ud) sa njim (dakle: On je imao muški spolni organ) kao (izvjesna) resa (na rubu haljine), pa ni doprla (postigla) od njega ka stvari (tj. do stvari što ona) hoće nju. Pa nije ostao (dugo taj drugi muž sa njom u braku, nego je nastao slučaj) da je razveo nju. Pa je došla (ona) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moj muž je razveo mene, i zaista ja sam se vjenčala (sa drugim) mužem osim njega. Pa je unišao (onaj drugi) sa mnom. I nije bilo sa njim (od spolnoga uda drukčije) osim (dakle: U njega je spolni ud samo) kao (izvjesna) resa, pa se nije

približio meni osim stvar jednu (tj. osim samo nešto malo). Nije stigao od mene ka stvari (tj. do nečega, ili ni do čega). Pa bivam (li) dozvoljena za svoga muža prvoga?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nećeš biti dozvoljena (ti) za svoga prvoga muža do (da) okuša (dok ne okuša, proba muž) drugi tvoga medića i (da ti) okušaš (probaš) njegova medića."

GLAVA:

"... zašto zabranjuješ (ti sam sebi ono) što je dozvolio Allah tebi?....".

PRIČAO MI JE Hasen, sin Sabbaha, čuo je Rebi'a, sina Nafi-a, pričao nam je Muavijete od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ja'la-a, sina Hakima, od Seida, sina Džubejra, da je on izvijestio njega da je on čuo Ibnu Abbasa (da on) govori:

Kada je zabranio (čovjek sebi) svoju ženu, nije (to ni) sa (kakvom) stvari (tj. Kada čovjek rekne svojoj ženi: "Ti si meni zabranjena!", to nije ništa - ta izjava ne povlači nikakvih pravnih posljedica).

I rekao je (Ibnu Abbas): "Za vas (Vama) je u poslaniku Allaha uzornost lijepa (lijep uzor)."

PRIČAO MI JE Hasen, sin Muhameda sina Sabbaha, pričao nam je Hadžadž od Ibnu Džurejdža rekao je: Tvrdio je Ata' da je on čuo Ubejda, sina Umejra, (da) govori: čuo sam Aišu, bio zadovoljan Allah od nje:

Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio je (običaja da) ostaje kod Zejnebe, kćeri Džahša i (da) pije kod nje (neki) med. Pa sam oporučila (preporučila) ja i Hafsi (jedna drugoj, tj. povezale smo se i zdogovorile) da kojoj (od) nas je unišao (tj. kojoj god uđe, uniđe) njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa neka (ona) rekne: Zaista ja zaista nalazim (osjećam) od tebe miris (smola zvanih) megafir (sa drveta zvanoga urfut koje ima ružan miris kao bijeli luk). Jeo si megafir.

Pa je unišao jednoj (od) njih dviju, pa je rekla (ona) to njemu. Pa je rekao (on): "Ne, nego pio sam (neki) med kod Zejnebe, kćeri Džahša, i neću se vratiti njemu (tj. a neću ga više piti - i neću ga više piti)." Pa je sišao (ajet):

"O Vjerovijesniče! Zašto zabranjuješ (sebi ono) što je dozvolio Allah tebi (doslovno: za tebe)....", do "Ako se pokajete vas dvije ka Allahu....", (to je rečeno) za Aišu i Hafsu (ako se njih dvije pokaju ka Allahu). "I pošto je tajno rekao Vjerovijesnik ka nekoj (od) svojih žena (jedan) razgovor (jedno pričanje)....", (to je u ajetu napomena) za njegov govor (tj. misli se na riječi Muhameda a.s. što ih je rekao ženi u rečenici) ".... nego pio sam med."

PRIČAO NAM JE Fervete, sin Ebul-Magra-a, pričao nam je Alija, sin Mushira, od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) voli (taj) med i (izvjesnu hranu) slatku (slatko - a veli se da riječ "el-halva'u" znači jelo napravljeno od datula zakuhanih, zamijesitih sa mlijekom). I bio bi, kada bi odlazio iz ikindije (tj. iz ili sa molitve popodneva) ulazio (ulazio bi) svojim ženama, pa se približi jednoj (od) njih. Pa je (jednom prilikom) unišao Hafsi, kćeri Umera, pa se zadržao najviše (najduže) što se zadržavaše (on). Pa sam bila ljubomorna, pa sam pitala o tome. Pa se reklo meni: Poklonila je njoj (neka) žena iz njezinoga naroda (plemena jedan manji) mijeh od meda, pa je (ona) napojila Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, od njega (od toga meda jednim) napajanjem. Pa sam rekla: "Zar ne! Tako mi Allaha, zaista napravićemo varku svakako njemu." Pa sam rekla Sevdeti (Sevdi), kćeri Zem'ata: "Zaista on će se približiti tebi. Pa kada se približi tebi, pa reci: "Jeo si megafir." Pa zaista on će govoriti tebi: "Ne." Pa reci njemu: "Šta (tj. Kakav) je ovo miris (zadah) koji nalazim (osjećam) od tebe?" Pa zaista on će govoriti tebi: "Napojila me je Hafsa (jednim) napajanjem meda (nekakvoga meda)." Pa reci njemu: "Pasle (doslovno: svojim jezikom lizale) su njegove pčele (tj. Pasle su, lizale su pčele toga meda biljku zvanu) urfut."

('Urfut je arapski naziv za neku biljku koja ima ružan miris kao i bijeli luk i slične biljke bijelom luku. Kako se "'urfut" zove na srpskohrvatskom - sada bosanskom - jeziku ili na latinskom jeziku, nisam mogao da pronađem do momenta kada sam ovo prevodio. Ipak to ne umanjuje jasnoću sadržaja hadisa, a to je bitno. Smola iz te biljke ili drveta zove se mugfurun, množina megafiru. U daljem tekstu ovo se više neće objašnjavati. NAPOMENA porodice prevodioca. Porodica je dodala ono "- sada bosanskom -", jer se u međuvremenu svašta dešavalo u bivšoj Jugoslaviji, a naročito u Bosni i Hercegovini. U Bosni i Hercegovini je uveden i naziv "Bosanski jezik" umjesto bivšeg naziva "Srpskohrvatski jezik". Ovaj naziv "sada bosanskom" pretežno važi za Bošnjake.)

"I govoriću ja to (takođe isto tako). I reci ti, o Safijo, to (isto)." Rekla je: Govori (Kaže) Sevdeta (Sevda): "Pa tako mi Allaha nije ono (bilo drukčije) osim (tako) da je stao (stajao, tj. našao se on - Muhamed a.s.) na (mojim) vratima. Pa sam htjela da počnem njemu (onako odmah dok je još on na vratima) sa (onim) što si zapovjedila meni za njega (da mu ga rekнем, da mu kažem) bojaznošću od tebe (iz straha od tebe)." Pa pošto se približio njoj, rekla je njemu Sevdeta (Sevda):

"O poslaniče Allaha! Jeo si (ili: Jesi li jeo) megafir?"

(Upitna čestica "e: li, da li" može da se zamišlja, i to je česta pojava u arapskom jeziku.)

Rekao je: "Ne." Rekla je: "Pa šta je ovaj (kakav je ovaj izvjesni, neprijatni) miris koji nalazim (osjećam) od tebe?" Rekao je: "Napojila me je Hafsa (jednim) pojenjem (nekakvoga) meda." Pa je rekla: "Pasle (Lizale, Jele, Koristile) su njegove pčele (izvjesnu biljku) urfut." Pa pošto je kružio (obilazio redom svoje žene po ustaljenom redu, tj. došao je) k meni, (pa) sam rekla njemu slično tome (takvim načinom). Pa pošto je kružio (tj. obilazio i došao) ka Safijji, rekla je njemu slično tome. Pa pošto je kružio (dalje obilazio svoje žene došao je) ka Hafsi, (a ona) je rekla: "O poslaniče Allaha! Zar neću napojiti (tj. Daj da napojim) tebe od njega (tj. od meda, medom)?" Rekao je:

"Nema (nikakve) potrebe meni u njemu (za njim, za medom)." Rekla je: "Govori (Kaže) Sevda: "Tako mi Allaha zaista već smo zabranili njemu." Rekla sam njoj: "Šuti."

GLAVA:

Nema razvoda (razvjenčavanja) prije (izvjesnoga) braka (tj. prije vjenčanja). I govor Allaha, uzvišen je: "O (vi) koji ste vjerovali, kada ste vjenčali (vi izvjesne) vjernice, zatim ste razveli njih od prije (tj. prije nego) da dotaknete njih, pa nema za vas (tj. nemate vi) na (nad) njima (ništa) od broja (dana iščekivanja, tj. od roka - nikakvoga roka da sebi) brojite njega, pa robu dajte njima (tj. dajte im u naravi uobičajenu vrijednost koja se daje pri razvodu braka), i razvedite ih razvodom lijepim."

A rekao je Ibnu Abas: Učinio je Allah (izvjesni) razvod poslije (izvjesnoga) braka (poslije vjenčanja, zaključenja braka). A predaje se o tome (mišljenje, izjava) od Alije, i Seida, sina Musejeba, i Urveta, sina Zubejra, i Ebu Bekra, sina Abdurahmana, i Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta, i Ebana, sina Usmana, i Alije, sina Husejna, i Šurejha, i Seida, sina Džubejra, i Kasima, i Salima, i Tavusa, i Hasena, i Ikrimeta, i Ata-a, i Amira, sina Sada, i Džabira, sina Zejda, i Nafi-a, sina Džubejra, i Muhameda, sina Kaba, i Sulejmana, sina Jesara, i Mudžahida, i Kasima, sina Abdurahmana, i Amra, sina Herima, i Šabije (od sviju njih se predaje mišljenje) da se ona neće razvesti.

(Radi se ovdje o tom slučaju kada čovjek rekne nekoj neudatoj ženi: "Kada te sebi vjenčam, puštena (razvedena) si." Ako je nakon toga stvarno vjenča, po hanefijskome mezhebu ona će biti razvedena od njega u času vjenčanja zbog onoga što joj je rekao prije nego će je vjenčati. Drugi pravници, među njima i Buharija, kažu da neće biti razvedena, i da se ne uzima u obzir ono što je čovjek rekao na neki način nekoj ženi prije vjenčanja sa njom, prije sklapanja braka, jer: Nema razvoda prije braka, prije sklapanja braka!.)

GLAVA:

Kada je rekao svojoj ženi, a on je prisiljen (primoran da to rekne) "Ovo je moja sestra!", pa nema (nikakve) stvari na njega (tj. nema nikakve pravne posljedice njemu od te netačne prinudne izjave).

Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Rekao je Ibrahim za (svoju ženu) Saru: "Ovo je moja sestra!" A to je u biću Allaha, moćan je i veličajan je."

(Ili: A to je (značilo) u (stvari) posjednici (vjere u) Allaha, moćan je i veličajan je. A to će reći da je Ibrahim a.s. pri tom mislio da mu je sestra u vjeri, po vjeri u Jedinoga, Moćnoga i Veličajnoga Allaha.)

GLAVA

(izvjesnoga) razvoda u (izvjesnome) zaključavanju (zatvaranju, tj. prisiljavanju - a neki vele da "iglakun" ovdje znači srdžba, pa bi to onda značilo: GLAVA razvoda u srdžbi), i (GLAVA suda, presude o razvodu izvjesnoga lica) prisiljenoga, i pijanoga, i ludoga (živčano oboljeloga) i stvari njih dvojice (tj. i o stvari pijanoga i ludoga), i (GLAVA presude izvjesne) pogreške (lapsus linguae) i (izvjesnoga) zaboravljanja u (izvjesnom) razvodu, i idolopoklonstvu i (drugom) osim njega zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Poslovi su sa namjerom, i za svakoga čovjeka je (ono) što je namjeravao."

A čitao je Šabija: "... ne kazni nas, ako smo zaboravili, ili smo pogriješili...", (da bi podsjetio na to da je to osnov za njegovo stanovište da neće da se dogodi razvod u slučaju ako nehotično, ili zaboravom izrekne riječ kojom se izvrši razvod). I (objašnjenje onoga) što neće biti dozvoljeno (što se ne dozvoljava) od priznanja (izvjesnoga) smućenoga (a to će reći:

onoga kome se pojavljuje strahovanje da je pustio, razveo ženu, ili da je razvodi, da će je razvesti itd.).

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (onoga, tj. rekao je onome) koji je priznao na svoju osobu (tj. sam na sebe da je bludničio): "Da li je sa tobom (neka) poludjelost?" A rekao je Alija: Rascijepio (tj. Otvorio, rasjekao, rasporio) je Hamzete (hazreti Hamza) slabine mojih dviju deva. Pa je počeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (da) kori Hamzeta, pa kada li je Hamzete već se opio (već je postao pijan), (vrlo) su pocrvenila njegova dva oka! Zatim je rekao Hamzete: "Da li ste vi (išta drugo) osim robovi moga oca?" Pa je prepoznao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, da je on (Hamza) već se opio, pa je izašao, i izašli smo sa njim (i mi).

A rekao je Usman: Nije za ludoga, a ni za pijanoga razvod (tj. Ne uzima se u obzir od njih razvod). A rekao je Ibnu Abas: Razvod (izvjesnoga) pijanoga i (izvjesnoga onoga) koji se broji prisiljenim nije dozvoljen (tj. ne uzima se u obzir). A rekao je Ukbete, sin Amira: Neće se dozvoliti (tj. Ne dozvoljava se) razvod (izvjesnoga) smućenoga (tj. onoga lica koje je takvo da mu se nameću ružne misli, misli o razvodu, koje strahuje da je sa nekim svojim postupkom, možda, razveo svoju ženu, ili mu se nameću misli da treba da razvede ženu bez opravdanih razloga za takve misli). A rekao je Ata': Kada je počeo sa (tim) razvodom (uz uvjet, uslov), pa za njega je (tj. njemu je i uzet u obzir) njegov uslov (uvjet). A rekao je Nafi': Razveo je (jedan) čovjek svoju ženu (izvjesnim) odsijecanjem (tj. sasvim). Ako je izašla (ona iz kuće prije nego se je završio iddet-rok iščekivanja nakon razvoda - kakva je presuda, kakve su pravne posljedice)? Pa je rekao Ibnu Umer (odgovarajući na to): Ako je izašla, pa već se je odsjekla (ona) od njega (tj. nema više pravo da mu se vrati). A ako nije izašla, pa nije (ni) sa (jednom) stvari (tj. nije se ni desilo ništa - i nema od toga, razvoda ništa, tj. od razvoda uz uvjet, kao kada rekne: Ako izađeš iz kuće, pa razvedena si ti od mene!). A rekao je Zuhrija o (onome) ko je rekao: Ako nisam učinio tako i tako, pa moja žena je razvedena tri puta (tj. trostrukim razvodom)!, pitaće se o (onome) šta je rekao i (na što) se je svezalo njegovo srce kada se je zakleo sa tom zakletvom. Pa ako je imenovao (jedan, neki) rok (što) je htio njega i svezao (tj. učvrstio) je na njega svoje srce kada se je zaklinjao, učiniće se to u (tj. na) njegovu vjeru i njegovo povjerenje (njegovu povjerljivost). A rekao je Ibrahim: Ako je rekao (neki čovjek svojoj ženi): Nema (nikakve) potrebe meni (doslovno: za mene) u tebi!, (uzeće se u obzir) njegova namjera. A razvod svakoga naroda je u njihovom jeziku (tj. može da se izvrši na jeziku toga naroda, a ne mora na arapskom jeziku da se izvrši razvod).

A rekao je Katadete: Kada je rekao: Kada si ponijela (tj. zanijela, postala trudna), pa ti si razvedena tri (puta, tj. trostrukim razvodom)!, pokriće (poklopiće) nju (tj. imaće spolni snošaj sa njom) kod svakoga čišćenja (očišćenja od mjesečnice) jedanput, pa ako se je jasnim našlo njezino nošenje (tj. njezina trudnoća), pa rastavila se je (ona) od njega (tj. jasno je postala razvedena ona od njega) već (doslovno: ..... pa već se je rastavila od njega). A rekao je Hasen: Kada je rekao (neki muž svojoj ženi): Priključi se sa svojom porodicom (ti, ženo)!, (uzima se u obzir) njegova namjera.

(U svim ovim slučajevima gdje se kaže da se u obzir uzima njegova namjera, hoće da se kaže to da će žena biti sa takvom njegovom izjavom i razvedena od njega ako je imao namjeru da je razvede sa tom svojom izjavom, a ako to nije imao namjeru, onda neće biti ni razvedena.)

A rekao je Ibnu Abas: Razvod je od (tj. zbog neke) potrebe (nužde, cilja, želje), a oslobađanje (ropstva neke osobe) je (onaj čin) što se je htjelo s njim lice Allaha (zadovoljiti, tj. Allahovo zadovoljstvo steći). A rekao je Zuhrija: Ako je rekao (muž svojoj ženi): Nisi ti sa mojom ženom (tj. Nisi ti moja žena)!, (dolazi u obzir) njegova namjera, i ako je (on)

namjeravao razvod, pa (to) je ono što je (on) namjeravao. A rekao je Alija: Zar nisi (ti) znao da se je pero (izvjesno, tj. pero koje piše djela ljudska, pero meleka - anđela - koji pišu ljudska djela) podignulo od trojice: od (izvjesnoga) poludjeloga do (da) se osvijesti (tj. do da, dok ne ozdravi od ludosti, poludjelosti), i od (izvjesnoga) djeteta do (da) stigne (dok ne stigne u doba zrelosti), i od (izvjesnoga) spavača do (da) se probudi (dok se ne probudi).

(Značenje izraza "pero se je podignulo od trojice" je to da to pero ne piše njihova djela. Znači te tri vrste osoba kada učinu-učine nešto i nevaljalo, njima se to ne piše u grijeh.)

A rekao je Alija: A svaki razvod (svaka vrsta toga razvoda) je dozvoljen (čin) osim razvoda (izvjesnoga čovjeka) slaboumnoga (smetenoga, pomućenoga u razumu koji nije poludio).

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam, pričao nam je Katadete od Zurareta, sina Evfa-a od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Zaista Allah je oprostio mojoj sljedbi (ono) što su pričale za njega njihove duše (tj. njihove misli, ili: Zaista Allah je oprostio mojoj sljedbi ono što je ona pričala za njega svojim dušama - a to će reći: ono što u mislima svojim moji sljedbenici nešto na čas ružno pomisle sve) dok nije učinila ili govorila (progovorila, izustila to ružno moja sljedba, moji sljedbenici)."

A rekao je Katadete (na osnovu toga hadisa): Kada je razveo (muž svoju ženu) u svojoj duši (tj. u svojoj osobi, u svojoj misli, u sebi), pa nije (to ni) sa (jednom) stvari (tj. pa nije to ništa).

PRIČAO NAM JE Asbag, izvijestio nas je Ibnu Vehb od Junusa, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, od Džabira da je (jedan) čovjek iz (plemena) Eslema došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a on je u Bogomolji, pa je rekao (onaj čovjek za svoju ličnost, za sebe, o sebi):

"Zaista on je već bludničio (izvršio preljub, blud)." Pa se okrenuo (zakrenuo Muhamed a.s.) od njega (od toga čovjeka jednom svojom stranom). Pa se je nastranio (tj. Pa se upravio taj čovjek) za njegovu polovinu (tj. na polovinu Muhameda a.s. i to onu) koju je okrenuo (zakrenuo od njega), pa je svjedočio na svoju osobu (tj. sam na sebe) četiri svjedočenja. Pa je pozvao njega (Muhamed a.s.) pa je rekao:

"Da li je sa tobom (neko) ludilo (poludjelost, tj. Da li si poludio)? Da li si se oženio (tj. Da li si bio oženjen ikada, ikako)?" Rekao je: "Da." Pa je zapovjedio za njega da se kamenuje u (tj. na izvjesnom) klanjalištu. Pa pošto je pogodilo (sa svojim ostrim dijelom) njega kamenje (to koje su bacali na njega), strugnuo je (tj. požurio je bježeći, počeo je žurno bježati), čak se je stigao u Harri (u kamenitom tlu kod Medine), pa se je ubio (pa je ubijen).

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, izvijestio nas je Šuajb od Zuhrije rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana, i Seid, sin Musejjeba, da je Ebu Hurejrete rekao:

Došao je (neki) čovjek iz (plemena) Eslema poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a on (je) u Bogomolji, pa je dozivao njega pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista (izvjesni) zadnji (najzadnji čovjek, tj. najgori čovjek) već je bludničio." Misli (on sa tim na) svoju osobu (na sebe lično). Pa se okrenuo od njega. Pa se nastranio (upravio, tj. premjestio, pomaknuo taj čovjek) za polovinu njegovoga lica koju je okrenuo (od njega da bi opet stao) prema njemu pa je rekao: "O poslaniče Allaha! Zaista (izvjesni) zadnji već je bludničio." Pa se (opet Muhamed a.s.) okrenuo (zakrenuo) od njega. Pa se (taj čovjek ponovo) nastranio za polovinu njegovoga lica koju je okrenuo (da bude stao) prema njemu, pa je (opet isto) to rekao njemu. Pa se je okrenuo od njega. Pa se nastranio njemu četvrti (puta - četvrti put). Pa pošto je svjedočio na svoju osobu (tj. sam na sebe) četiri svjedočenja, pozvao je njega pa je rekao:

"Da li je sa tobom (neko) ludilo (tj. Je si li lud; Da li si poludio)?" Rekao je: "Ne." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Oдите (Idite) sa njim (tj. Odvedite ga), pa kamenujte njega." A bio se je već ženio.

A od Zuhrije rekao je: Izvijestio me je (onaj) ko je čuo Džabira, sina Abdullaha, Ensariju (da) je rekao: Bio sam u (tj. među onima) ko je kamenovao njega. Pa smo kamenovali njega u (tj. na bajramskom) klanjalištu u Medini. Pa pošto je pogodilo (svojim ostrim dijelom) njega (to) kamenje, strugnuo je (žurno je pobjegao), čak smo stigli njega (tako da smo ga stigli čak) u Hari. Pa smo kamenovali njega dok je umro (tj. Kamenovali smo ga sve dotle dok je umro, dok nije umro).

GLAVA

(izvjesnoga) izuvanja (skidanja obuće, ali ovdje se misli na posebnu vrstu razvoda u kojem muž dobije od žene sa kojom se rastavlja neku materijalnu naknadu), i kako je (taj) razvod u njemu (u takvom slučaju) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "..... i neće se dozvoliti (tj. i ne dozvalja se) vama da uzmete od (onoga) što ste dali njima (ženama ni jednu) stvar, osim da su se plašili (tj. da se plaše) njih dvoje da neće uspostaviti (održavati) njih dvoje granice Allaha.....".

A dozvoljavao je Umer (to) izuvanje (tj. taj razvod braka uz naknadu mužu od žene) bez (prisustvovanja) vladara (tj. izvjesnoga organa vlasti, kao napr. sudije i slično). A dozvoljavao je Usman (to) izuvanje (taj način razvoda u kome od žene muž dobije naknadu, i da joj u ime naknade i odštete uzme svu imovinu, čak sve) osim pletenica njezine glave.

(A neki vele da izraz "ikas" znači konac, svezica, zeh kojim žena povezuje pletenice, ili ga upliće u pletenice, pa bi onda zadnja rečenica glasila: ..... osim zehova, svezica njezine glave, tj. osim svezica kojima povezuje svoju glavu, ili pletenice na svojoj glavi.)

A rekao je Tavus (o značenju kur'anskih riječi): "..... osim da su se plašili njih dvoje da neće uspostaviti njih dvoje granica Allaha...." (to znači: ako se plaše da neće moći njih dvoje održavati Allahove granice) u (onome) što se je uzakonilo (propisalo) za svako pojedino od njih dvoje u (njihovom bračnom) druženju i drugovanju. A nije rekao (Tavus) govor (izvjesnih) maloumnika (koji govore): Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljen takav način razvoda zvani "el-hul") do (da žena mužu) govori (rekne, izjavi): Neću se kupati tebi od oskrvnjenosti (tj. zbog odstranjenosti, zbog nečistoće pravne koja ne dopušta vršenje vjerskih obreda dok se ne okupa - a to se misli na obavezno kupanje poslije spolnoga snošaja, pa se s tim, kako kažu, misli na to dok žena ne uskrati mužu spolni snošaj sa sobom zbog čega se i treba kupati, neće muž koristiti pravo hul'a - pravo razvoda u kojem traži on naknadu i materijalnu odštetu).

PRIČAO NAM JE Ezher, sin Džemila, pričao nam je Abdulvehhab Sekafija, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je žena Sabita, sina Kajsa došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Sabit, sin Kajsa je (takav da) ne korim njega (ili: ne osuđujem njega, ili: ne usuđujem se protiv njega da kažem nešto) u ćudi, a ni u vjeri, ali ja mrzim (izvjesno) bezvjerstvo u Islamu."

(To se tumači da je ona mislila na sebe, i da je željela da kaže da se ona plaši da ona ne učini nešto što bi nju odvelo u bezboštvo, bezvjerstvo, a ona je sada u Islamu. To se ona plašila iz razloga toga što nije podnosila svoga muža Sabita, jer se veli da je bio vrlo ružnoga izgleda, pa iako je on bio lijepe ćudi, naravi i dobar i pobožan vjernik, njoj se nije živilo, živjelo s njim.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da li vraćaš njemu njegovu bašču (njegov vrt koji ti je on darovao kao vjenčani dar na vjenčanju - hoćeš li mu ga vratiti da te razvjenča)?" Rekla je: "Da." Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Primi (nazad svoju) bašču, i razvedi nju (jednim) razvođenjem (razvjenčavanjem)."

Rekao je Ebu Abdullah: Neće se slijediti (tj. Ne slijedi se Ezher) u njemu (u ovome hadisu u pričanju) od Ibnu Abasa (ni od koga).

PRIČAO NAM JE Ishak Vasitija, pričao nam je Halid (Tahan) od Halida Hazza-a, od Ikrimeta da je sestra Abdullaha, sina Ubejja u ovome (hadisu se žalila da ne podnosi svoga muža) i rekao je (njoj Muhamed a.s. nakon saslušanja):

"Vraćaš (li ti k njemu) njegovu bašču?" Rekla je: "Da." Pa je vratila nju. I zapovjedio je njemu (da) razvede nju. A rekao je Ibrahim, sin Tahmana, od Halida, od Ikrimeta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (rekao je u hadisu o ovome slučaju): "Razvedi nju." A od Ibnu Ebu Temimeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je on rekao: Došla je žena Sabita, sina Kajsa, ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja neću korit (tj. Ne korim, ne osuđujem) Sabita u vjeri, a ni u ćudi (naravi), ali (nego) ja neću moći (tj. ne mogu) njega (da podnosim)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa vraćaš (li ti) njemu njegovu bašču?" Rekla je: "Da."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Abdullaha sina Mubareka, Muharrimija, pričao nam je Kurad Ebu Nuh, pričao nam je Džerir, sin Hazima, od Ejjuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice rekao je:

Došla je žena Sabita, sina Kajsa sina Šemmasa, ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha! Ne osvećujem se Sabitu u vjeri, a ni ćudi, osim (jedino što se) zaista ja plašim (sebi, za sebe izvjesnoga) bezvjerstva." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pa vraćaš (li ti) njemu njegovu bašču?" Rekla je: "Da." Pa je vratila njemu (bašču). I zapovjedio je njemu, pa se je rastavio (sa) njom (ili: pa je rastavio, razveo nju).

PRIČAO NAM JE Sulejman, pričao nam je Hammad od Ejjuba, od Ikrimeta da je Džemila (žena Sabita....), pa je spomenuo (taj prethodni) hadis.

(A postoji još nekoliko manje pouzdanih verzija u drugim hadiskim zbirkama osim Buharijine o imenu te Sabitove žene: Habiba, Merjema i Zejneba. A taj Sabit ima nadimak "hatibul-ensari": govornik Pomagača, i "hatibu resulillahi": govornik Allahovoga poslanika, kao što je i pjesnik Hassan imao naziv "šairu resulillahi": pjesnik Allahovoga poslanika.)

GLAVA

(izvjesnoga) razdora (rascjepa, svade, nesloge, nesporazuma između muža i žene), i da li (da neko) pokaže (tj. da dadne znak) za (to) izuvanje (tj. za razvod koji se zove "el-hul'u") kod (izvjesne) nužde, i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "A ako ste se plašili razdora među njima dvoma, pa pošaljite (jednoga izabranoga) sudiju (arbitra) od njegove porodice i (jednoga izabranoga) sudiju od njezine porodice....". Ajet (taj vidjeti).

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Lejs od Ibnu Ebu Mulejketa, od Misvera, sina Mahremeta, Zuhrije rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Zaista Mugiretovići su tražili dozvolu u (vezi toga) da vjenča Alija njihovu kćer, pa neću dozvoliti (to)."

(Radilo se je o kćeri Ebu Džehlovoj, a Alija je zet Muhameda a.s. koji je imao ženu Fatimu, kćer Muhameda a.s..)

GLAVA:

Neće biti (tj. Ne biva) prodaja (izvjesne) robinje razvodom (tj. ne biva to i automatski razvod braka sa njom).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, pričao mi je Malik od Rebiata, sina Ebu Abdur-Rahmana, od Kasima, sina Muhameda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla je:

Bila su u (tj. zbog) Berire tri sunneta (običaja, tj. postupka Muhamedova a.s. - a to će reći: tri šerijatske odredbe). Jedan (od tih) sunneta je da se je oslobodila (ropstva), pa se je dalo njoj izabirati u (vezi) njezinoga muža (dotadašnjega da li će ona ostati i dalje u braku sa njim, ili ne). I rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (tom prilikom): "Zaštitništvo je za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio." I unišao je (jedanput) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a (izvjesni) lonac ključa (vrije napunjen) sa (nekim) mesom. Pa se približilo k njemu hljeba i (nekoga) začina (prismoka) od začina (te) kuće (tj. pred njega je stavljen hljeb i prismok). Pa je rekao: "Zar nisam vidio (izvjesni) lonac (što) je u njemu (nekakvo) meso?" Rekli su: "Da, ali to je (nekakvo) meso (što) se je milodarilo s njime na Beriru (tj. što je dato Beriri kao milostinja), a ti nećeš jesti (tj. ne jedeš te) milostinje." Rekao je: "Na nju (tj. Njoj) je milostinja, a za nas (tj. a nama od nje to) je poklon (dar)."

GLAVA

(slobodnoga) izbora (izvjesne) robinje (koja je prije oslobađanja od ropstva bila) pod (brakom izvjesnoga) roba.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, pričao nam je Šubete i Hemmam od Katadeta, od Ikrimeta, od Ibnu Abbasa rekao je:

Vidio sam ga robom (tj. Smatram ga da je bio rob) - misli (na) muža Berire.

(A neki smatraju da Beririn muž nije bio rob, nego slobodan čovjek.)

PRIČAO NAM JE Abdulaala, sin Hammada, pričao nam je Vuhejb, pričao nam je Ejub od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

To je Mugis, rob sinova omsice (rob nekih Iksovića, rob tih-i-tih), - misli (na) muža Berire - kao da ja (sad) gledam k njemu (tj. u njega kako on) slijedi nju (tj. ide za njom) u (po) ulicama Medine, (i) plače na nju (tj. ide za njom plačući za njom, zbog nje što ona neće više da bude u braku s njim).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Abdulvehhab od Ejuba, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio je muž Berire (jedan) rob crn, govri se (tj. ime je) njemu Mugis, rob za sinove omsice (rob tih-i-tih, tj. rob nekih Iksovića), kao da ja gledam k njemu (njega), (a on) ophodi (obilazi) iza nje u ulicama (po ulicama) Medine.

GLAVA

zagovaranja (zauzimanja, intervenisanja) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, u (prilog) muža Berire (tj. u korist Beririnoga muža).

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdulvehhab, pričao nam je Halid od Ikrimeta, od Ibnu Abasa da je muž Berire bio (neki) rob, govori se njemu (ima mu je bilo) Mugis. Kao da ja gledam k njemu (kaže Ibnu Abbas, kako on) ophodi iza nje (i) plače (plačući on), i njegove suze teku na njegovu bradu. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za Abbasa (tj. rekao je Abbasu):

"O Abbase! Zar se nećeš čuditi (tj. Zar se ne čudiš ti) od (zbog) ljubavi Mugisa (koji voli) Beriru i od (zbog) mržnje Berire (koja mrzi) Mugisa?!" Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Da si se vratila njemu!" (To jest: "Zašto se ne vratiš njemu?") Rekla je: "O poslaniče Allaha! Zapovijedaš (li ti to) meni?" Rekao je: "Ja samo zagovaram (zauzimam se, intervenišem)." Rekla je: "Nema (nikakve) potrebe za mene (meni) u njemu."

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Redža-a, izvijestio nas je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, da je Aiša htjela da sebi kupi Beriru, pa nisu htjeli njezini (njeni) zaštitnici (da je prodaju drukčije) osim (tako da) sebi uslove (uvjetuju njezino) zaštitništvo. Pa je spomenula (to) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Kupi sebi nju, i oslobodi (ti) nju (ropstva), pa zaštitništvo je samo za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio." I došlo se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa mesom (tj. donijelo mu se je neko meso) pa se reklo:

"Zaista ovo je (ono) što se je milodarilo na Beriru." Pa je rekao: "Ono je za nju (njoj jedna) milostinja, a za nas (a nama od nje to) je (jedan) poklon."

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete i povećao je (u pričanju):

Pa se dalo izabrati njoj od njezinoga muža (tj. u pogledu njezinoga muža da li će da i dalje ostane s njim u braku, ili ne).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "I ne vjenčavajte (te) idolopoklonice do (da) vjeruju, i zaista (neka, jedna) robinja vjernica bolja je od (neke slobodne žene) idolopoklonice, i da je zadivila vas (tj. pa makar ta idolopoklonica da je zadivila vas svojom ljepotom)....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da je Ibnu Umer bio, kada se pitao (kada bi bio on upitan) o braku (sa izvjesnom) kršćankom i Židovkom, (bio bi on, on bi rekao):

Zaista Allah je zabranio (te) idolopoklonice na (te) vjernike (tj. vjericima, muslimanima), a neću znati (tj. a ne znam ja) od (toga) pridruživanja (Uzvišenome Allahu ikakve) stvari veće od (toga) da govori (izvjesna) žena (to da) je njezin Gospodar (Gospod osim Jedinoga Stvoritelja još i) Isa (Isus), a on (Isa, Isus) je (jedan odabrani Allahov poslanik i) rob od robova Allaha.

(U tom svome tumačenju i mišljenju Ibnu Umer je ostao usamljen. Raspravu i druga tumačenja u odnosu na taj ajet iz komentara nećemo prikazivati jer je to vrlo opširno.)

GLAVA

braka (vjenčavanja sa onima) ko je primio Islam od (izvjesnih tih) idolopoklonica i njihovoga iddeta (broja dana iščekivanja, tj. i njihovoga roka iščekivanja nakon prestanka njihovoga braka u kojem su bile prije primanja Islama, jer primanjem Islama idolopoklonice i druge nemuslimanke prestaje joj dotadašnji brak, po mišljenju najvećega broja islamskih pravnik, ako je dotadašnji muž bio nemusliman, i u slučaju kada joj dotadašnji muž nije primio Islam sa njom zajedno).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Ibnu Džurejdža: i rekao je (između ostaloga meni) Ata' od Ibnu Abasa:

Bili su (ti) idolopoklonici na dva stupnja od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (tih) vjernika (tj. Bili su podijeljeni na dvije grupe u odnosu na Muhameda a.s. i muslimane). Bili su (jedna grupa) idolopoklonici stanovnika rata (što) se bori (on protiv) njih i bore se (oni protiv) njega, i (druga grupa) idolopoklonici stanovnika ugovora (o nenapadanju što) se neće boriti (ne bori se on protiv) njih i neće se boriti (i ne bore se ni oni protiv) njega. I bio je (običaj), kada je iselila (neka) žena od stanovnika (toga) rata, (da) se ona nije prosila do (da) bude u mjesečnici i (da onda) bude čista (od mjesečnice, od periode). Pa kada je (kada bi) bila (tako) čista (tj. očistila se), bio je (bio bi) dozvoljen njoj (taj) brak (tj. vjenčanje). Pa ako je iselio njezin muž prije (nego) da se vjenča (ona za nekoga muslimana), vratila se je (vratila bi se ona) k njemu. A ako je iselio (neki) rob od njih ili robinja, pa njih dvoje su slobodni (postajali), i za njih dvoje je (bilo) što je za (te) Iseljenike (tj. i imali su takav rob ili robinja

sve ono što su imali i Iseljenici iz Meke u Medinu: zaštitu od neprijatelja i slobodu). Zatim je spomenuo (Ata') od stanovnika (tj. o stanovnicima toga) ugovora slično hadisu (ili: slično pričanju) Mudžahida:

A ako je iselio (ako se iselio neki) rob ili robinja (koji je bio vezan) za (te) idolopoklonike stanovnike (toga) ugovora, nisu se vraćali (takvi robovi i robinje nazad), a vraćale su se njihove cijene (koliko vrijede ti robovi i robinje koji nisu vraćeni ka idolopoklonicima s kojima je bio sklopljen ugovor i koji su poštivali taj ugovor). A rekao je Ata' od Ibnu Abasa: Bila je Kurejbeta, kći Ebu Umejjeta, kod Umera (tj. bila je žena Umera), sina Hataba, pa je razveo nju (Umer). Pa je sebi vjenčao nju Muavijete, sin Ebu Sufjana. A bila je Ummul-Hakema, kći Ebu Sufjana, pod 'Ijadom, sinom Ganma, Fihrijom (tj. bila je u braku sa njim), pa je razveo nju. Pa je sebi vjenčao nju (iza toga) Abdullah, sin Usmana, Sekafija.

GLAVA:

Kada je Islam primila (izvjesna) idolopoklonica, ili kršćanka (koja je bila) pod (izvjesnim) zaštićenim, ili zaraćenim (nemuslimanom, tj. koja je prije primanja Islama bila u braku sa nekim nemuslimanom koji je zaštićen od islamske vlasti jer je lojalan, pokoran, sklopio je ugovor o poštivanju islamske vlasti, ili se je nalazila u braku sa nekim nemuslimanom koji je u ratnom stanju sa islamskom vlašću, nije lojalan, ni pokoran, pa onda nije ni zaštićen - kako da se odredi i tretira pravni položaj braka te žene sa stanovišta islamskoga prava, o tome se razilaze islamski pravnici).

A rekao je Abdul-Varis od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa: Kada je primila Islam (izvjesna) kršćanka prije svoga muža za (jedan) čas, bila (tj. postala) je zabranjena njemu. A rekao je Davud od Ibrahima Saiga ("saigun" znači, inače, juvelir, draguljar): Pitao se (tj. Upitan) je Ata' o (jednoj) ženi od stanovnika (toga) ugovora (koja) je primila Islam, zatim je primio Islam (i) njezin muž u (njezinom) iddetu (tj. roku iščekivanja nakon razvoda, ili nakon muževe smrti), da li je ona njegova žena? Rekao je: "Ne, osim (slučaja) da ona hoće (da se sa njim vjenča) sa novim brakom (sa novim vjenčanjem) i vjenčanim darom." A rekao je Mudžahid: Kada je primio Islam u (tom) iddetu (roku), vjenčava sebi nju (tj. ima pravo da je vjenča, ili: pripada njemu da je vjenča, da je ima on za ženu).

A rekao je Allah, uzvišen je: "..... nisu one dozvoljena (stvar) za njih, a niti oni bivaju dozvoljeni njima (doslovno: za njih - za žene)....".

A rekao je Hasen i Katadete od dvama magama (o dvoma mađioničarima, ili: o dvoma, o dvoje koji se klanjaju vatri - mužu i ženi što) su primili Islam njih dvoje, njih dvoje su na svome braku. A kada je preteklo (preticalo u primanju Islama) jedno (od) njih dvoje svoga druga (bračnoga), a nije htjelo (Islam da primi ono) drugo, odvojila (tj. rastavila, razvela) se je (ona jasno od njega), nema puta njemu na nju (za nju, njoj nikako). A rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao sam Ata-u: "Žena (jedna, neka) od (tih) idolopoklonika došla je ka (tim) muslimanima. Da li (da) se naknađuje (daje naknada) njezinom mužu od (zbog) nje zbog Njegovoga govora, uzvišen je:

"..... i dadnite im (ono) što su trošili (utrošili oni u vjenčani dar)....", (šta misliš ti o tome)?" Rekao je (Ata'): "Ne. Bilo je to samo između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i između stanovnika (toga) ugovora." A rekao je Mudžahid: Ovo, sve (od) njega (tj. Ovo, cijelo ovo, sve ovo bilo) je u miru (tj. bilo je predviđeno u jednom mirovnom ugovoru

koji je bio sklopljen) između Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i između Kurejševića.

(Smatra se da je oslobođenjem Meke od idolopoklonika osme godine poslije Hidžre ovo prestalo da vrijedi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba. A rekao je Ibrahim, sin Munzira: pričao mi je (ili: Pričao mi je) Ibnu Vehb, pričao mi je Junus, rekao je Ibnu Šihab: izvijestio me je Urvete, sin Zubejra da je Aiša, bio zadovoljan Allah od nje, žena Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekla:

Bile su (izvjesne) vjernice, kada su (se one) iselile ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (bile su u takvom položaju da on) ispituje njih (te žene vjernice, iskušava on njih) zbog govora Allaha, uzvišen je:

"O (vi) koji ste vjerovali, kada su došle vama (izvjesne) vjernice iseljavajući (one), pa ispitujte (iskušavajte vi) njih.....", do kraja (toga) ajeta. Rekla je Aiša: Pa ko je priznao za ovaj uslov (uvjet prisege koji je na kraju ove sure spomenutu kojoj je spomenut i ovaj ajet, dakle ko je priznao taj uslov, uvjet) od (tih) vjernica, pa već je priznao za (tu) kušnju (tj. taj ispit, iskušavanje - a to će reći: pa taj je položio ispit). Pa je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada su (kada bi) priznale za to od njihova govora, (bio bi on) rekao (rekao bi) njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Idite (Odite, odlazite vi), pa već sam se prisegnuo (tj. već sam primio prisegu) vama." Ne, tako mi Allaha nije dotaknula ruka poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, ruku (ni jedne) žene nikada, osim (jedino slučaja toga) da je on prisegnuo se (tj. primio prisegu) njima (ženama) sa (svojim) govorom.

(Ljudima je primao prisegu rukujući se on sa ljudima.)

Tako mi Allaha nije uzeo poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (te) žene (dručkiji neki postupak) osim sa (onim načinom) što je zapovjedio njemu Allah (njega). Govori (tj. Rekne on) njima kada je uzimao na njih (tj. od njih prisegu):

"Već sam se prisegnuo (tj. Već sam uzeo prisegu) vama govorom (bez rukovanja)."

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "Za (one) koji se zakunu (da neće imati spolni snošaj, ustanovljeno, propisano, određeno) je od svojih žena iščekivanje četiri mjeseca, pa ako su se vratili " - povratili - " pa zaista Allah je opraštač veliki, milostiv. A ako su odlučili (se na taj) razvod, pa zaista Allah je veliki slušalac (tj. sve čuje), znalac (sve zna)."

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Ebu Uvejsa, od svoga brata, od Sulejmana, od Humejda Tavila da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Zakleo se je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da će se on odstraniti mjesec dana) od svojih žena. A bila se iščašila (pokrenula, uganula) njegova noga, pa je ostao (boravio) u (jednoj) sobi svojoj dvadeset i devet (dana), zatim je sišao (tj. izašao). Pa su rekli: "O poslaniče Allaha! Zakleo si se mjesec (dana da ćeš ostati)." Pa je rekao:

"Mjesec (ovaj) je dvadeset i devet (dana)."

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, govoraše o (tom) zaklinjanju koje je imenovao (tj. spomenuo u navedenom ajetu) Allah, uzvišen je:

Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za jednoga (čovjeka) poslije (toga) roka (da postupi drukčije) osim (tako) da zadrži sa (tim) dobrim (načinom svoju ženu, tj. da joj se vrati), ili (da) se (on) odluči za (taj) razvod kao što je zapovjedio Allah, moćan je i veličajan je. A rekao je meni Ismail: Pričao mi je Malik od Nafi-a, od Ibnu Umera: Kada su prošla (tj. Kada prođu) četiri mjeseca, zastaviće se (zadržaće se) dok razvede (on nju), a neće se dogoditi na njega (tj. njemu taj) razvod do (da on nju) razvede (sam lično, a ne neko drugi u ime njega da izvrši razvod). A spominje se to od Usmana, i Alije, i Ebu Derda-a, i Aiše i dvanaest ljudi od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

suda (presude u pogledu izvjesnoga čovjeka) izgubljenoga u (odnosu prema) njegovoj porodici (ženi) i njegovoj imovini.

A rekao je Ibnul-Musejjeb: Kada se je izgubio u (bojnom) redu kod (izvjesne) borbe, iščekivaće (čekaće) njegova žena godinu (dana toga izgubljenoga, nestaloga svoga čovjeka). A kupio je sebi Ibnu Mes'ud (jednu) robinju, (i) tražio je sebi njezinoga druga (tj. njezinoga vlasnika jednu) godinu, pa nije našao njega, a izgubio se je (vlasnik te robinje nakon što je prodao nju k Ibnu Mes'udu). Pa je uzeo (tj. počeo Ibnu Mes'ud da) daje (dariva, dijeli siromašnima izvjesni) srebrenjak i dva srebrenjaka (od tih novaca koje je bio dužan onome izgubljenome, nestalome vlasniku te robinje), i govorio je (prilikom dijeljenja tih srebrenjaka siromašnima):

"Moj Bože! Od omsice (tj. Za omsicu, za tog-i-tog, za iksa dajem ove srebrenjake kao milostinju). Pa ako nije htio (tj. ako ne htjedne) omsica, pa za mene (pa meni) je (Tvoja nagrada od ove milostinje), a na mene je (tj. a na meni je dugovanje omsice da mu ga platim na drugi neki način)." I govorio je (još Ibnu Mes'ud): "Evo kao to (tj. Ovako) pa (Isto tako) činite sa (izvjesnom) pobranom (tj. nađenom stvari i predmetom)." A rekao je Ibnu Abas slično njemu (tj. slično tome). A rekao je Zuhrija o (izvjesnom) zarobljeniku (muslimanu zarobljenom u neprijateljskoj zemlji, ali koji je takav da) se zna njegovo mjesto (gdje se on nalazi): Neće se vjenčati njegova žena (za drugoga), i neće se razdijeliti njegovo imanje. Pa kada se odsjekla (prekinula) njegova vijest, pa njegov običaj je običaj (izvjesnoga) izgubljenoga (tj. nestaloga lica - a to će reći: postupak u pogledu zarobljenika o kojem su se vijesti izgubile i prekinule, isti je kao i postupak u pogledu izgubljenoga lica).

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, sina Seida, od Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga) da se Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, upitao (upitan je) o zalutaloj (glavi, jednom grlu od tih) brava (ovaca nepoznatoga vlasnika), pa je rekao:

"Uzmi je, pa (tj. jer) ona je samo za tebe, ili za tvoga brata, ili za (izvjesnoga) vuka (a to znači: ona je samo tvoja, ili tvoga brata, ili vukova, tj. ako je ne uzmeš ti, uzeće je tvoj brat, ili će je pojesti zvijer: vuk, ili neka druga zvijer)." I pitao se je o zalutaloj (glavi od tih) deva, pa se je rasrdio, i vrlo su pocrvenile njegove dvije jagodice (na licu) i rekao je:

"Šta je za tebe i za nju (tj. Šta imaš ti i ona šta ima - a to će reći: Šta ti imaš sa njom)? Sa njom je (njezina) obuća i mješina (za vodu - misli na njezin rezervoar za vodu u njezinom stomaku - i), pije (ona svoju) vodu i jede (tj. brsti ta) stabla dok susretne nju njezin gospodar (vlasnik)." I pitao se (I pitan je) o (izvjesnoj) pobranjoj (tj. na tlu nađenoj stvari koju je neko izgubio), pa je rekao:

"Saznaj (tj. Upoznaj, zapamti dobro) njezinu uzicu (svezicu kojom je bila zavezana nađena ta stvar) i njezinu vreću (tj. omot i slično), i podaj upoznavati (ogłosi je, daj ogłosi) nju (tu stvar jednu) godinu. Pa ako je došao (neko) ko poznaje nju (pa ti mu je i podaj), a ako ne (tj. a ako ne dođe i ne javi se niko), pa pomiješaj nju sa tvojim (svojim) imanjem."

Rekao je Sufjan: Pa sam susreo Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, a nisam zapamtio od njega (ni jedne) stvari osim ovo, pa sam rekao: "Da li si vidio (tj. Da li smatraš) hadis Jezida, slobodnjaka Munbeisa (Munbeisovoga) o stvari (te pojedinačne domaće stoke) zalutale (da priča) on (prenoseći to) od Zejda, sina Halida?" Rekao je: "Da." Rekao je Jahja: I govori Rebiate od Jezida, slobodnjaka Munbeisa, od Zejda, sina Halida. Rekao je Sufjan: Pa sam susreo Rebiata (i to poslije te izjave Jahja-a), pa sam rekao njemu (ono što je već navedeno, a to mu je rekao da bi mu Rebiate iz svojih usta potvrdio da je Jezid prenio hadis od Zejda).

GLAVA

(izvjesnoga griješnoga i kažnjivoga) nazivanja leđa (svoje supruge da su mu kao leđa njegove majke da bi tako dao na znanje ženi da neće sa njom vršiti spolni snošaj, spolni odnos) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "Već je čuo Allah govor (one žene) koja se prepire (s) tobom o svome mužu.....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora): ".... pa ko nije mogao, pa nahranjivanje šezdeset (tj. šezdesetorice) siromaha....".

A rekao je meni Ismail: Pričao mi je Malik da je pitao Ibnu Šihaba od ziharu (izvjesnoga) roba, pa je rekao: Kao zihar (izvjesnoga) slobodnoga (čovjeka).

(To jest: Jednaka je kazna i za roba i za slobodnoga čovjeka kada počini neki od njih grijeh prema svojoj ženi koji grijeh se naziva zihar. Zihar je infinitiv od glagola u arapskom jeziku koji glasi zahere juzahiru, i taj glagol ima više značenja, a ovdje ima posebno značenje: nazvati leđa svoje žene leđima svoje majke, tj. reći svojoj ženi: "Tvoja leđa su mi kao leđa moje majke." To reći ženi u ime davanja na znanje njoj da neće više s njom da vrši spolni snošaj kao ni sa majkom svojom što ne vrši. To značenje dolazi od riječi "zahrun": leđa. To značenje riječi "zihar" je ovdje stručno značenje u islamskom pravu. U daljem tekstu se neće objašnjavati smisao te riječi, nego će se kao stručni izraz spominjati bez prevođenja i objašnjavanja.)

Rekao je Malik: A postenje (A post za taj grijeh i izvjesnoga) roba je dva mjeseca. A rekao je Hasen, sin Hurra: Zihar (izvjesnoga) slobodnoga i (izvjesnoga) roba od (tj. zbog izvjesne) slobodne (žene) i (izvjesne) robinje je jednak. A rekao je Ikrimete: Ako je izvršio zihar od (tj. zbog) svoje robinje (prema svojoj robinji), pa nije (to ni) sa (kakvom) stvari (skopčano, tj. nije to ništa). Zihar je samo od (tj. zbog izvjesnih slobodnih) žena (prema slobodnim ženama kažnjivo učiniti).

A u (tom) arapskom (jeziku ponekad prijedlog "li" bude upotrebljen u značenju prijedloga "fi", i to je slučaj i u ajetu koji govori o ziharu, pa rečenica) "..... li ma kalu...." (ima ovo značenje) to jest: "fi ma kalu" (u onome što su rekli, zbog onoga što su rekli), i: "fi ba'di ma kalu" (u nekom, u nečem onome što su rekli, zbog nečega što su rekli - vrte se nazad, tj.

odustanu od onoga što su rekli oni), i ovo je bliže (preče da se na taj način tumači dio ajeta "... summe je'udune li ma kalu"), jer zaista Allah, uzvišen je, nije pokazivao (nije upućivao, tj. ne upućuje) na (izvjesnu) ružnoću (ružno djelo, zihar) i govor (izvjesne, te) laži (da se ona ponovno učini).

(To znači, prema Buhariji: "... summe je'udune li ma kalu...", ta rečenica znači: zatim se vrate (u svome govoru nazad, tj. odustanu od toga ostanu pri svome) u onome što su rekli (oni koji učinu, učine zihar). Po Davudu Asbahaniji Zahiriji to znači: zatim se vrate za (tj. ka onome) što su rekli (oni koji su učinili zihar). Po Davudu Zahiriji ko izrekne zihar jednom, pa ga opet i po drugi puta izrekne, onda je dužan da izvrši keffaret, tj. iskupljenje na način kako je u ajetu opisano. Po Buhariji keffaret treba izvršiti i bez da je po drugi puta izvršio zihar, jer Allah Uzvišeni ne upućuje da se po drugi puta izvrši čin koji On zabranjuje muslimanima i za koji čin čak propisuje način iskupljenja i kazne za taj čin da bi se tako muslimani što više čuvali i odvignuli brzo od toga ružnoga običaja idolopoklonika.)

GLAVA

(izvjesnoga) davanja znaka (nagovještaja) u (izvjesnom) razvodu i (izvjesnim) poslovima (stvarima).

A rekao je Ibnu Umer: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Neće kažnjavati Allah za suzu (zbog suze tvoga) oka, ali (nego će da) kažnjava za ovo (zbog ovoga)." I dao je znak (tj. pokazao je) ka svome jeziku (na svoj jezik). A rekao je Ka'b, sin Malika: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k meni, to jest: "Uzmi (tu) polovinu (svoga duga, a oprostí mu polovinu)." A rekla je Esmá: Klanjao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tom) pomrčanju (pomračanju Sunca, tj. za vrijeme izvjesnoga pomrčanja Sunca), pa sam rekla Aiši:

"Šta je stanje (ili: Šta je stvar tih) ljudi (Šta je ljudima)?" Pa je (ona) dala znak sa svojom glavom ka (tom pomrčalome) Suncu. Pa sam rekla: "Znak (kretanja nebeskih tijela je ta pojava)." Pa je dala znak sa svojom glavom, a ona klanja, to jest: Da. A rekao je Enes: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom ka Ebu Bekru da se proturi (naprijed, tj. da prođe naprijed).

A rekao je Ibnu Abas: Dao je znak Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom: "Nema poteškoće (tj. Nema grijeha)." A rekao je Ebu Katadete: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (tom) lovu za hodočasnički obučenoga (tj. u vezi lova, lovljenja ka osobi koja je obukla hodočasničku odjeću): "Jedan od vas (li) je zapovjedio njemu (tj. lovcu) da navali na nju (na ulovljenu životinju), ili je dao znak k njoj?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Pa jedite."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir Abdulmelik, sin Amra, pričao nam je Ibrahim od Halida, od Ikrimeta, od Ibnu Abasa rekao je:

Ophodio je (okolo Ka'be, oko Ka'be) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na svojoj devi, i bio bi svaki (puta kada) god bi došao na (izvjesni) stup (stub, tj. na onaj ugao u kojem je "Crni Kamen"), dao (bio bi dao, dao bi) znak ka njemu i veličao bi (tj. i izgovorio bi on "Allahu ekber!"). A rekla je Zejneba: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Otvorilo se je od razvalina (ruševina zida) Jedžudža i Me'džudža (Goga i Magoga) kao ova i ova (veličina)." I svezao je (prste od ruke tako da je napravio broj) devedeset (90).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, sin Mufaddala, pričao nam je Selemete, sin Alkameta, od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta rekao je: Rekao je Ebul-Kasim, pomilovao ga Allah i spasio:

"U petku je (jedna) ura (takva da, ili jedan čas, trenutak da) neće se složiti (s) njom (tom urom, tj. neće se zadesiti u njoj u toj uri ni jedan) musliman stajač (koji) klanja (tj. da stoji klanjajući i) pita (tj. pitajući, moleći on) Allaha (za neko) dobro (pa da će drukčije taj musliman proći) osim (tako da) je dao (tj. da će dati) njemu (to). I rekao je sa svojom rukom (tj. dao je znak sa svojom rukom) i stavio je svoju jagodicu na stomak (tj. na unutrašnji dio svoga prsta) srednjega i maloga (prsta). Rekli smo: Određuje nju (tu uru, čas u koje je doba dana pokazujući to na prstima ruke - a neki to tumače u smislu "jukalliluha": čini malobrojnom nju, prikazuje malobrojnom, kratkotrajnom nju - tu uru, taj čas).

Rekao je: A rekao je Uveysija: PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Sa'da, od Šubeta, sina Hadžadža, od Hišama, sina Zejda, od Enesa, sina Malika rekao je:

Potrčao je (ili: Uzneprijateljio se je jedan) Židov u vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na (jednu) djevojku (ili: na jednu robinju), pa je uzeo (neke srebrene) nakite (što) su bili na njoj i razbio je (smrskao je) njezinu glavu (tim nakitom). Pa je došla s njom njezina porodica (tj. Pa je dovela nju njezina porodica) poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ona (ta djevojka) je u zadnjem dijelu ostatka života i već se je ušutjela (tj. ne može više da govori, ali razumije šta joj se kaže). Pa je rekao njoj (upitao je nju) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je ubio tebe? Omsica je (li ubio tebe - dakle: Je li te taj-i-taj ubio)?" Za (drugoga nekoga spomenuo je i podsjetio je nju) osim (onoga) koji je ubio nju. Pa je pokazala (dala znak) sa svojom glavom da nije (taj, ili: to jest: Ne!). Rekao je: Pa je rekao za (jednoga, nekoga) čovjeka drugoga osim (onoga) koji je ubio nju. Pa je pokazala da (ili: to jest) ne (da nije ni taj). Pa je rekao: "Pa omsica (taj i taj je li)?" Za njezinoga (njenog) ubicu (pravoga spomenuvši ime). Pa je dala znak (pokazala je) da (ili: to jest): Da (dakle: dala je znak da je taj njen ubica). Pa je zapovjedio za njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se razbila (smrskala) njegova glava (stavivši nju) između dva kamena.

PRIČAO MI JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Abdullaha, sina Dinara, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Kušnja (izvjesna) je od ovdje (tj. odavde - doći će odavde, otuda)." I dao je znak ka (izvjesnome) istoku.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Džerir, sin Abdulhamida, od Ebu Ishaka Šejbanije, od Abdullaha, sina Ebu Evfa-a, rekao je:

Bili smo u (jednom) putovanju sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa pošto je zašlo Sunce, rekao je (jednome) čovjeku:

"Siđi (tj. Sjaši), i napravi napitak meni (od vode i brašna, ili od mlijeka i brašna, ili od prekrupe)." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Da si omrknuo (tj. da si očekao, sačekao sa mršenjem dok se smrkne)!" (Ili: "Zašto nisi omrknuo - čekao dok se smrkne?") Zatim je rekao: "Siđi, pa napravi napitak!" Rekao je (onaj čovjek opet): "O poslaniče Allaha! Da si

omrknuo! (Zašto nisi omrknuo - čekao dok se smrkne?) Zaista na tebi je dan (još, tj. Ne mrsi se, jer ti je još dan)." Zatim je rekao: "Sidi, pa napravi napitak." Pa je sišao, pa je napravio napitak njemu u trećem (naređivanju). Pa se napio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je dao znak sa svojom rukom ka (izvjesnom) istoku pa je rekao:

"Kada ste vidjeli (tu) noć (da) je već dolazila (tj. da je počela da dolazi, da se je okrenula prema vama) odavde (otuda), pa već se je omrsio (tj. pa već se može da omrsi taj) postač."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, od Sulejmana Tejmiije, od Ebu Usmana, od Abdullaha, sina Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neka ne spriječi nikako jednoga od vas dozivanje Bilala - ili je rekao: njegov poziv (za molitvu, ezan) - (neka ga ne spriječi) od njegovoga objeda pred zoru (od njegovoga ručka pred zoru za vrijeme mjeseca posta), pa (jer) doziva - ili je rekao: poziva (Bilal) - samo zato (da) se vrati vaš stajač (tj. klanjač u noći ka jednom kratkom odmoru pred zoru), a nije da govori (da rekne) - kao da on misli (na to) jutro, ili zoru (da upozori svojim dozivanjem, pozivom)." I pokazao je Jezid svoje dvije ruke, zatim je pružio jednu (od) njih dvije (više) od druge.

(A rekao je neki tumač da je Jezid svojim rukama htio da pokaže da ima vremenski razmak između lažne zore i prave zore.)

A rekao je Lejs: Pričao mi je Džafer, sin Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza: čuo sam Ebu Hurejreta (da govori): rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Primjer (izvjesnoga čovjeka) škrtoga i (izvjesnoga) trošioća (tj. darežljivoga) je kao primjer dvojice ljudi (što) su na njima dvojici dva mantila (dvije džubbe-dva dugačka kaputa), od željeza su od (prostora) kod dviju sisa (grudi, prsa) njih dvojice ka ključnjačama njih dvojice."

(Ili ovdje, možda, riječ i izraz "džubbetun" ne znači dugački kaput, mantil, nego neku vrstu kratkoga prsluka, jeleka, pa bi prevod onda mogao da glasi i ovako: "Primjer škrtoga i darežljivoga je kao primjer dva čovjeka na kojima su dva prsluka od željeza - koji prsluci im pokrivaju tijelo - od - površine - kod njihovih sisa do njihovih ključnjača, kostiju na vrhu prsa.".)

"Pa što se tiče (toga) trošioća (darežljivoga), pa neće potrošiti (podijeliti kao pomoć nekome ni jednu) stvar (a da će mu se dogoditi drukčije) osim (tako da) se je pružala (tj. rastezala se ta džuba, taj prsluk) na njegovoj koži, čak (da ona) sakrije njegove jagodice (od prsta) i (da) zбриše njegov trag (koji ostaje u prahu iza njega od njegovoga hodanja). A što se tiče škrtoga, pa neće htjeti (da) potroši (a da će mu se dogoditi drukčije) osim (to da) se je držala (da će se držati) svaka karika (željezni kolut od te džube, toga prsluka) svoga mjesta, pa on rasprostranjuje nju (džubu, prsluk), a (ona) se neće rasprostraniti (neće da se rasprostrani, neće da se raskomoti, neće da se rastegne nimalo)." I daje znak (Muhamed a.s.) sa svojim prstom ka svome grlu (da bi tako pokazao kako škrtoga stiska za grlo i guši ga njegova džuba, u stvari, njegovo imanje).

GLAVA

(izvjesnoga) proklinjanja (ili: izvjesnoga međusobnoga proklinjanja bračnih drugova) i (GLAVA) govora Allaha, uzvišen je: "A koji bacaju (krivnju za blud, preljub na) svoje žene (okrivljuju, optužuju na sudu svoje supruge), a nisu bili za njih (nikakvi) svjedoci (tj. a nemaju oni nikakvih drugih svjedoka) osim njihove osobe (tj. osim oni sami sobom)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) ".... ako je bio od (izvjesnih) istinitih."

Pa kada je bacio (tj. optužio za blud izvjesni) nijemi svoju ženu sa pisanjem (pismeno), ili (nekim) davanjem znaka, ili (nekim) poznatim davanjem znaka, pa on je kao (i izvjesni) govorilac (koji govori, koji nije nijem), jer (je slučaj) da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već dozvolio (izvjesno) davanje znaka u (tim) uzakonjenim dužnostima (kao napr. klanjanje davanjem znaka glavom). I ono (to) je govor (tj. mišljenje) nekih (od) stanovnika Hidžaza (imama Malika) i stanovnika (te) nauke (tj. i učenih ljudi osim Hidžaza kao Ebu Sevra). A rekao je Allah, uzvišen je:

"Pa je dala znak k njemu. Rekli su: "Kako (da mi) govorimo (sa onim) ko je bio u (svojoj) kolijevki (bešiki kao) dijete?"."

A rekao je Dahhak: "... illa remzen...", je: "illa išareten" (osim davanjem znaka, znakova). A rekli su neki (od izvjesnih) ljudi: Nema kazne (nikakve za optužbe, na optužbe nijemoga kada optužuje za blud, preljub svoju ženu), a niti proklinjanja! Zatim je tvrdio (taj isti dio izvjesnih ljudi, ili njihov vođa - Ebu Hanifete - kako neki smatraju) da je (izvjesni) razvod sa knjigom (ili: sa pismom, sa pismenom izjavom od strane nijemoga i gluhoga), ili davanjem znaka (rukom) ili davanjem znaka (glavom - da je taj takav razvod) dozvoljen. A nije između (toga) razvoda i (toga) bacanja (optužbe za blud, preljub žene neka) razlika. Pa ako je rekao (tj. ako rekne): Bacanje (te optužbe) neće biti (uvažavajuće na sudu drukčije) osim sa govorom!, reklo se je (tj. reći će se) njemu: Takođe (izvjesni) razvod neće se dozvoliti (ne dozvoljava se drukčije) osim sa govorom. A ako ne, pokvario se je (tj. pokvaren je, poništen je taj izvjesni) razvod i bacanje (optužbe za blud). A takođe je (takav slučaj i kada je u pitanju) oslobađanje (ropstva). A takođe (izvjesni) gluhi proklinje se (tj. proklinjaće se sa svojom ženom na sudu pri bacanju optužbe na nju za blud).

A rekao je Šabija i Katadete: Kada je rekao: "Ti si razvedena!", pa je dao znak sa svojim prstima, razdvaja se (tj. biće razvedena ona jasno) od njega sa njegovim davanjem znaka. A rekao je Ibrahim: Nijemi kada je pisao (napisao svoj) razvod sa svojom rukom, držao se njega (slijedio je njemu, tj. držaće se njega, uvažava mu se, pravno mu je valjan). A rekao je Hammad: Nijemi i gluhi ako je rekao sa svojom glavom (tj. ako je dao znak svojom glavom), dozvoljeno je (da se po tome postupi i donese sudska odluka).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Jahja-a, sina Seida, Ensarije da je on čuo Enesa, sina Malika (da) govori:

Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zar neću izvijestiti vas za najbolju (od) kuća (domova) Pomagača?" Rekli su: "Da, o poslaniče Allaha!" Rekao je: "Nedžarovići. Zatim (oni) koji slijede njih (koji su blizo, blizu njih) su Abdulešhelovići, zatim koji slijede (iza) njih su Harisovići Hazredžovi, zatim koji slijede (iza) njih su Saidetovići." Zatim je rekao sa svojom rukom (tj. dao je znak, pokazao je svojom rukom), pa je zgrčio (stegao, skupio) svoje prste, zatim je prostro (raširio) njih kao (izvjesni) gađalac sa svojom rukom, zatim je rekao:

"A u svakoj (od) kuća Pomagača je dobro."

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Ebu Hazim: Čuo sam od Sehla, sina Sa'da, Saidije, druga poslanika Allaha (Allahovoga), pomilovao ga Allah i spasio, da govori:

Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Poslao sam se ja (Poslat sam ja) i Čas kao ova od ove (tj. kao ovaj prst od ovoga što je udaljen) - ili je rekao: kao ove dvije (tj. ova dva prsta)." I udružio je (svrstao je) između (svoga) kažiprsta i (svoga) srednjega prsta (spojio je ta dva prsta).

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Džebelete, sin Suhajma: čuo sam Ibnu Umera (da) govori: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Mjesec (izvjesni) je ovako, i ovako i ovako!" Misli (na to da ima) trideset (dana). Zatim je rekao: "I ovako, i ovako i ovako!" Misli (na to da nekad može imati i) dvadeset i devet (dana). Govori jedanput trideset, a jedanput (a drugi puta) dvadeset i devet (dana).

(Veli se da je pri tom pokazao Muhamed a.s. u prvom slučaju tri puta po deset prsta, a u drugom slučaju da je dva puta pokazao po deset prsta, a treći puta devet sakrivši palac.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ismaila, od Kajsa, od Ebu Mes'uda rekao je:

I pokazao je (dao je znak) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojom rukom prema Jemenu:

"Vjerovanje je evo ovdje (tj. tamo)!" Dvapat (je to rekao, ponovio). "Zar ne (Pazite)?! I zaista (izvjesna) tvrdokornost i grubost (izvjesnih) srca je u (tih izvjesnih) žestokih glasova (tj. ljudi koji jako viču, deru se), gdje se rađaju dva roga (izvjesnoga) sotone (đavola, vraga): (u plemenima) Rebiatu i Mudaru."

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Abdulaziz, sin Ebu Hazima, od svoga oca, od Sehla: Rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ja i zbrinjavač (opskrbljivač izvjesnoga) siročeta smo u raji ovako (doslovno: evo kao to, ovako)!" I pokazao je (dao je znak) sa (svojim) kažiprstom i srednjim prstom i razmaknuo je između njih dva (jednu) stvar (tj. nešto, malo - i razmaknuo je njih malo).

GLAVA:

Kada je ciljao (natuknuo, aludirao, posredno, izdaleka izjavio, izrekao) za nijekanje (nepriznavanje svoga) djeteta (da ga je njegova žena rodila od njega, iz spolnoga odnosa, snošaja sa njim kao zakonitim mužem).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Ibnu Šihaba, od Seida, sina Musejjeba, od Ebu Hurejreta da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Rodio se je meni (u mene jedan) dječak crn."

(To je optužba žene izdaleka, posredno jer s tim on kaže ovo: Ja sam bijel, a rodio mi se je crn dječak, i, kao takvoga, ja ga ne priznajem za svoje dijete koje je začeto iz spolnoga odnosa i snošaja sa mnom.)

Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Da li je za tebe (u tebe, tj. Da li imaš ti štogod) od deva?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Šta (tj. Kakve) su njihove boje?" Rekao je: "Crvene (su)." Rekao je: "Da li je u njima od pepeljaste (lugave boje ikoja)?" Rekao je: "Da." Rekao je: "Pa gdje (tj. Pa kako) je to (dakle: Pa kako to, Kako to može biti)?" Rekao je: "Pa možda ono (da) je iščupao njega korijen (neki, tj. možda je taj oblik boje kod deve izvukao i uslovio neki korijen, neko porijeklo od nekih daljih predaka te izvjesne deve koja ima drukčiju boju od boje svojih bližih predaka)." Rekao je: "Pa možda (i) ovaj tvoj sin je (takav da) je iščupao njega (neki dalji korijen, tj. da je i njega to daljnje srodstvo sa nekim daljim pretkom od tebe dalo mu tu boju, izvuklo ga u tu boju, učinilo ga slične boje nekom pradjedu)."

GLAVA

zaklinjanja (tj. zahtjeva, naredbe da se izvrši zaklinjanje izvjesnoga) proklinjača (koji se treba sa svojom ženom međusobno proklinjati na sudu).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek od Pomagača bacio (optužbu za blud na) svoju ženu, pa je dao zaklinjati njih dvoje (tj. naredio je njima dvoma da se zakunu) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zatim je rastavio (brak) između njih dvoga (njih dvoje).

GLAVA:

Počinje (tj. Počeće izvjesni) čovjek sa (tim) međusobnim proklinjanjem.

PRIČAO MI JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Ibnu Ebu Adijj od Hišama, sina Hassana, pričao nam je Ikrimete od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Hilal, sin Umejjeta bacio (optužbu za blud na) svoju ženu, pa je došao, pa je svjedočio, a Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, govori:

"Zaista Allah zna da jedno (od) vas dvoje je lažac (da jedno od vas dvoje laže), pa da li je od vas dvoje (neko ko je) pokajnik (ko se kaje, ko će se pokajati)?" Zatim je ustala (ona - žena Hilalova) pa je svjedočila.

GLAVA

(izvjesnoga međusobnoga) proklinjanja i ko je razveo poslije (toga) proklinjanja (bračnih drugova).

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Malik od Ibnu Šihaba da je Sehl, sin Sa'da, Saidija izvijestio njega da je Uvejmir Adžlanija (Adžlanović) došao ka Asimu, sinu Adija, Ensariji pa je rekao njemu:

"O Asime! Da li si vidio (tj. mislio o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka, da li (da) ubije njega, pa (da onda vi) ubijete

njega? Ili kako (da) čini (učini, postupi)? Pitaj mi, o Asime, o tome." Pa je pitao Asim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, o tome. Pa je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (ta takva) pitanja i kudio je njih, čak (da) je bilo veliko na Asima (tj. čak da je bilo teško i mučno Asimu ono) što je čuo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto se vratio Asim ka svojoj porodici, došao je njemu Uvejmira pa je rekao:

"O Asime! Šta je to rekao tebi poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (o mome slučaju)?" Pa je rekao Asim Uvejmira: "Nisi došao meni sa dobrom (Nisi mi donio dobro). Već je mrzio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (to) pitanje koje sam pitao njega o njemu." Pa je rekao Uvejmira: "Tako mi Allaha neću se spriječiti (neću odustati drukčije) do (da) pitam njega o njoj (tj. o njemu - o tom pitanju lično)." Pa je okrenuo (krenuo na putovanje) Uvejmira dok je došao poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) sredini (izvjesnih) ljudi, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (tj. mislio o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka da (da li da on) ubije njega, pa (da vi onda) ubijete njega, ili kako (da) čini (postupi - šta da radi u tom slučaju)?" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već se je spustio o tebi i o tvojoj drugarici, pa odi, pa dođi s njom (tj. pa je dovedi)."

Rekao je Sehl: Pa su se njih dvoje međusobno proklinjali, a ja sam sa (tim prisutnim) ljudima kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa pošto su njih dvoje završili svoje međusobno proklinjanje, rekao je Uvejmira: "Slagao sam na nju, o poslaniče Allaha, ako sam zadržao nju (i dalje kod sebe)." Pa je razveo nju tri (puta) prije (nego) da zapovjedi njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio.

Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bila (takva radnja - trostruki razvod) običajem (tih) dvoje međusobnih proklinjača (pred sudom, na sudu).

GLAVA

(izvjesnoga) međusobnoga proklinjanja u Bogomolji.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Džafera, izvijestio nas je Abdurezak, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž rekao je: izvijestio me je Ibnu Šihab o (izvjesnom) međusobnom proklinjanju i o (izvjesnom) običaju u njemu (u proklinjanju) od hadisa (ili: pričanja, razgovora) Sehla, sina Sada, brata Saidetovića da je (jedan) čovjek od Pomagača došao ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Da li si vidio (mislio o slučaju, Šta misliš o slučaju jednoga) čovjeka (koji) je našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka, da li (da on) ubije njega, ili kako (da) čini (šta da radi u tom slučaju)?" Pa je spustio (objavio) Allah o njegovom stanju (ili: o njegovoj stvari, o njegovom slučaju ono) što je spomenuo u Kur'anu od stvari (tj. o postupku izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Već je sudio (presudio) Allah o tebi i o tvojoj ženi."

Rekao je: Pa su se međusobno proklinjali njih dvoje u Bogomolji, a ja sam svjedok (ili: a ja sam prisutan). Pa pošto su završili njih dvoje, rekao je: "Slagao sam na nju, o poslanice Allaha, ako sam zadržao nju (kao ženu i dalje kod sebe)." Pa je razveo nju tri (puta, trostrukim razvodom) prije (nego) da zapovjedi njemu (to) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kada su završili njih dvoje (to) međusobno proklinjanje. Pa je rastavio nju (ili: Pa se rastavio on sa njom) kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao: To je rastavljanje između svako dvoje međusobnih proklinjača. Rekao je Ibnu Džurejdž: Rekao je Ibnu Šihab: Pa je bio (izvjesni) običaj poslije njih dvoje da se rastavlja između (tih) dvoje međusobnih proklinjača. A bila je noseća (trudnica, gradivna ta žena, pa je rodila sina), i bio je njezin sin (taj u takvom pravnom položaju da) se zove za svoju majku (vežući svoje porijeklo, tj. i taj njezin sin prezivaše se, zvaše se po majci). Rekao je: Zatim je tekao (izvjesni) običaj u njezinom nasljedstvu (nasljeđivanju) da ona nasljeđuje njega (toga sina, to takvo dijete) i nasljeđuje (on, sin) od nje (ono) što je uzakonio (propisao) Allah za njega (za sina, za dijete). Rekao je Ibnu Džurejdž od Ibnu Šhaba, od Sehla, sina Sa'da, Saidije u ovome (ili: o ovome) hadisu da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

Ako je došla s njim (tj. Ako je donijela njega - sina na svijet, tj. Ako je rodila njega) crvenoga, kratkoga, kao da je on gušter ("veharetun" znači jednu vrstu vrlo otrovne životinje, slične gušteru), pa neće misliti (tj. pa ne mislim) nju (drukčije) osim (tako da) je bila istinita (ona), a slagao je (on) na nju. A ako je došla sa njim (tj. A ako je ona donijela njega, rodila ga) crnoga, okatoga (tj. velikih očiju), posjednika dva guza (tj. velike zadnjice), pa neću misliti (tj. pa ne mislim, ne smatram) njega (drukčije) osim (tako da) je već bio istinit (on što se je potužio) na nju."

Pa je došla s njim (tj. Pa je ona donijela njega - sina, dijete - rodila ga je) na (taj) mrski (ružni, nemili oblik, opis) od toga.

(To jest: Rodila ga je u onome obliku koji je potvrđivao istinitost optužbe muža jer dijete nije sličilo, ličilo ocu, nego onome čovjeku zbog kojega je tužba podnesena da je ta žena s njim bludničila, izvršila preljub.)

GLAVA

govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam bio kamenovač (tj. onaj koji kamenuje, koji osuđuje na smrt kamenovanjem) bez dokaza (jasnoga)....".

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, pričao mi je Lejs od Jahja-a, sina Seida, od Abdurahmana, sina Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Abasa da je ono spomenulo se (to) međusobno proklinjanje kod Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Asim, sin Aijja o tome (jedan) govor, zatim je otišao. Pa je došao njemu (Asimu jedan) čovjek od njegovoga naroda tuži se (tj. tužeći se taj čovjek) k njemu da je on već našao (zatekao) sa svojom ženom (nekakvoga) čovjeka. Pa je rekao Asim:

Nisam se iskušao (tj. Nisam se stavio u kušnju) sa ovim (ni zbog čega drugoga) osim zbog svoga govora (koji sam skoro rekao, a nije bio umjestan). Pa je otišao s njim (tj. Pa je odveo njega) ka Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (čovjeka, o čovjeku) koji (je taj što) je našao (zatekao) na njemu (tj. uz njega) svoju ženu. A bio je taj čovjek (mnogo) žut, maloga (svoga) mesa, glatke (svoje) kose (na glavi). A bio je (onaj) koji (je taj što) je tvrdio na njega (za njega) da je on našao njega kod svoje porodice (tj. kod svoje žene - taj je bio) pun (krupan u nogama), crnomanjast (ili: smeđ), mnogoga (svoga) mesa (tj. debeo). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Razjasni!" Pa je došla (tj. rodila je dijete) slično sa (tim) čovjekom koji (je taj što) je spomenuo njezin muž da je on našao njega. Pa je proklinjao (tj. Pa je proveo međusobno proklinjanje) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoje (muža i žene). Rekao je (jedan) čovjek Ibnu Abasu u (tom) sijelu:

Ona je koja (tj. Ona je ta koja je takva da) je rekao (za nju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Da sam kamenovao (i) jednoga (tj. ikoga) bez dokaza (jasnoga), kamenovao bih ovu (ženu)."

Pa je rekao (Ibnu Abas): Ne. To je (jedna) žena (koja) je bila (običajna da) pokaže u Islamu (to) zlo (ili: izvjesno zlo - blud, preljub). Rekao je Ebu Salih i Abdullah, sin Jusufa (u svome pričanju navedenoga hadisa - umjesto "hadlen" rekla su njih dvojica): Hadilen.

(I izraz "hadilun, hadilen" znači, takođe, što i "hadlun, hadlen": čovjek punih i krupnih nogu, posebno punih i krupnih golijeni, listova, cjevanica, tj. nogu od stopala do koljena.)

GLAVA

vjenčanoga dara (te žene) s kojom se je međusobno proklinjalo (ili: s kojom se međusobno proklinje).

PRIČAO MI JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ejuba, od Seida, sina Džubejra rekao je: rekao sam Ibnu Umeru:

"Čovjek (neki) je bacio (optužbu za blud na) svoju ženu (dakle: optužio je svoju ženu za blud - kako će da se postupi)?" Pa je rekao: "Rastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata Adžlanovića (tj. između dvoje supružnika iz plemena Adžlanovića) i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac (da jedno od vas dvoje laže), pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik (da li će se pokajati jedno od vas dvoje)?" Pa nisu htjeli njih dvoje (ni jedno da se pokaje, da izrazi kajanje za grijeh i za laž). Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nisu htjeli njih dvoje. Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nisu htjeli njih dvoje. Pa je rastavio između njih dvoga (rastavio je njih dvoje).

Rekao je Ejub: Pa je rekao meni Amr, sin Dinara: "Zaista u (tom) hadisu je (jedna) stvar (što) neću vidjeti (tj. što ne vidim, ne mislim da) pričaš nju."

(Tu stvar sam čuo od Seida, sina Džubejra, i zapamtio sam je od njega. Tako stoji u komentaru da je dodao Amr, i nastavio dalje da priča tu stvar, kako dalje i stoji u originalu.)

Rekao je: Rekao je (taj) čovjek (što se je proklinjao sa svojom ženom): "Moje imanje (što sam joj ga dao kao vjenčani dar na vjenčanju, šta je sa tim imanjem)?" Rekao je: Reklo se je: "Nema (nikakvoga) imanja tebi! Ako si bio istinit (Ako si govorio istinu), pa već si (bio) unišao sa njom (u spratnju, u vršenje spolnoga snošaja prije nego se je dogodio slučaj za koji je optužuješ, pa onda nemaš zbog toga prava, pravo da vraćaš vjenčani dar). A ako si bio

lažac (u svojoj optužbi), pa on (ono - to imanje koje si dao kao vjenčani dar, vjenčani poklon - ono) je dalje od tebe (još više, tj. onda pogotovu nemaš pravo na njega)."

GLAVA

govora (izvjesnoga) vođe (tj. sudije izvjesnim) dvoma međusobnih proklinjača: "Zaista jedno (od) vas dvoje je lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?"

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: čuo sam Seida, sina Džubejra, rekao je: pitao sam Ibnu Umera o (izvjesnim) dvoma međusobnim proklinjačima, pa je rekao: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (izvjesnim) dvoma međusobnim proklinjačima (ili: dvoma, dvoje međusobnih proklinjača):

"Obračun vas dvoga (vas dvoje) je na Allaha (tj. pripada Allahu). Jedno (od) vas dvoje je lažac (laže). Nema (nikakvoga) puta tebi na nju (njoj)!" Rekao je: "Moja imovina?" Rekao je: "Nema (nikakve) imovine tebi. Ako si bio (Ako si) govorio istinu na nju, pa ono (tj. ona - imovina) je za (ono) što (si) tražio dozvoljenost (tj. što ti je bilo dozvoljeno) od njezine pukotine (tj. od njezinoga spolnoga uda, organa). A ako si bio (A ako si) lagao na nju, pa to je dalje (još dalje) tebi."

Rekao je Sufjan: Zapamtio sam njega od Amra. A rekao je Ejub: Čuo sam Seida, sina Džubejra (da) je rekao: Rekao sam Ibnu Umera: "(Jedan) se čovjek proklinjao međusobno (sa) svojom ženom (šta da on radi)?" Pa je rekao (pokazao, dao znak) sa svoja dva prsta (Ibnu Umer) - i rastavio je Sufjan između svoja dva prsta: kažiprst i srednji prst -: I rastavio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata (tj. između dvoje supružnika iz plemena) Adžlanovića, i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Tri puta (je to ponovio). Rekao je Sufjan: "Zapamtio sam njega (tj. to) od Amra i Ejuba kao što sam izvijestio tebe (o Alija)."

GLAVA

(izvjesnoga) rastavljanja između (izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi-a da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rastavio (brak) između (jednoga) čovjeka i (jedne) žene (koji) je bacio (optužbu za blud na) nju, i dao je zaklinjati njih dvoje.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ubejdulaha: izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera rekao je:

Proklinjao je (tj. Izvršio je postupak međusobnoga proklinjanja) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, između (jednoga) čovjeka i (jedne) žene od Pomagača, i rastavio je (brak) između njih dvoga (između njih dvoje).

GLAVA:

Priključiva se (poslije toga postupka rođeno) dijete sa (tom ženom) međusobno proklinjanom.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Malik rekao je: pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, proklinjao (tj. izvršio postupak međusobnoga proklinjanja) između (jednoga) čovjeka i njegove žene, pa se (taj čovjek) odrekao od njezinoga djeteta. Pa je rastavio (brak Muhamed a.s.) između njih dvoje i priključio je (to) dijete za (tu) ženu (toj ženi).

GLAVA

govora (izvjesnoga) vođe (tj. GLAVA molitve vođe sa riječima): "Moj Bože! Razjasni (Pokaži jasno istinu)!".

PRIČAO NAM JE Ismail rekao je: pričao mi je Sulejman, sin Bilala, od Jahja-a, sina Seida rekao je: izvijestio me je Abdurahman, sin Kasima, od Kasima, sina Muhameda, od Ibnu Abasa da je on rekao:

Spomenulo se je (izvjesnih) dvoje međusobnih proklinjača kod poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao Asim, sin Adijja o tome (jedan neumjestan, neumjesan) govor, zatim je otišao. Pa je došao njemu (jedan) čovjek od njegovoga naroda, pa je spomenuo njemu (Asimu taj njegov čovjek) da je on našao (zatekao) sa svojom ženom (jednoga drugoga) čovjeka. Pa je rekao Asim: "Nisam se iskušao (tj. Nisam se ja stavio na kušnju) sa ovom stvari (ni zbog čega drugoga) osim zbog moga (svoga) govora." Pa je otišao s njim (odveo ga je) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestio njega za (onoga) koji (je taj što ili koji) je našao (zatekao) na njemu (tj. sa njim) svoju ženu. A bio je taj čovjek (što tužbu podnosi mnogo) žut, maloga (svoga) mesa (mršav), glatke (svoje) kose. A bio je (onaj) koji (je taj što ga) je našao (zatekao) kod svoje porodice (tj. kod svoje žene) crnomanjast (ili: smeđ), punih (krupnih) golijeni, mnogoga mesa (svoga, tj. debeo), kovrčave kratke (kose).

(Neki vele da izraz "dža'den katatan, katitan" znači: žestoko, vrlo kovrčave, kovrčave kose.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Razjasni (tj. Jasno pokaži)!" Pa je postavila (tj. porodila ta žena sina) sličnoga sa (tim) čovjekom koji (je taj što ga) je spomenuo njezin muž da je on našao (njega) kod nje. Pa je proklinjao (tj. izvršio postupak međusobnoga proklinjanja) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između njih dvoje (između njih dvoga). Pa je rekao (jedan) čovjek (ka) Ibnu Abasu u (tom) sijelu:

Ona je koja (tj. To je ona žena za koju) je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Da sam kamenovao (i) jednoga (čovjeka, tj. ikoga) bez dokaza (jasnoga), zaista bih kamenovao ovu." Pa je rekao Ibnu Abas: "Ne. To je (jedna) žena (koja) je bila (takva da) pokazuje (tj. žena koja pokazivaše javno to) zlo (tj. blud) u Islamu (bivši ona, ali nije htjela priznati to, a ni jasan dokaz se nije mogao iznijeti protiv nje pa da se ona kazni)."

GLAVA:

Kada je (muž) razveo nju tri (puta, tj. trostrukim razvodom), zatim se je vjenčala poslije (izvjesnoga) broja (tj. roka iščekivanja poslije razvoda sa drugim) mužim osim njega, pa (taj drugi) nije dotaknuo nju.

(Napominje se da izraz "iddetun, el-iddetu" znači broj, a i broj dana koje žena poslije razvoda ili poslije smrti muža treba da čeka da se vidi je li trudna, gravidna, noseća od razvedenoga ili od umrloga muža, ili nije trudna, pa je u ovome slučaju izraz "iddet" kao stručni izraz u islamskom pravu. Zbog toga se u daljem tekstu neće prevoditi taj izraz sa našom riječi broj, nego će se u prevodu ostaviti kao stručni izraz, i taj će se izraz prevoditi sa iddet.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Alije, pričao nam je Jahja, pričao nam je Hišam rekao je: pričao mi je moj otac od Aiše, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, da se Rifaate Kurezija oženio (sa jednom) ženom, zatim je razveo nju (tu ženu). Pa se udala (vjenčala za nekoga muža) drugoga. Pa je došla (poslije toga) Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je spomenula njemu da on (taj drugi muž) neće doći njoj (tj. ne dolazi njoj, a to će reći: nema spolnoga snošaja sa njom), i da je on (takav da) nije sa njim (spolni ud, organ drukčiji) osim kao resa (rojta na kraju tkanine). Pa je rekao:

"Ne, do (da) okušaš (dok ne probaš, okušaš) njegov medic (tj. njegov spolni snošaj, međusobni spolni odnos) i (da on) okuša tvoj medic."

GLAVA:

"A koje su izgubile nadu od (svoje) mjesečnice od vaših žena ako ste sumnjali (tj. ako sumnjate da li će im se pojaviti mjesečnica, ili neće).....", rekao je Mudžahid (da to znači): Ako niste znali (hoće li one da) imaju mjesečnicu, ili neće imati mjesečnicu (one), i koje su sjede od mjesečnice (svoje, tj. koje su je izgubile usljed starosti) i koje nisu imale mjesečnicu (još usljed toga što su premlade) - pa njihov iddet (tj. iddet sviju njih) je tri mjeseca.

GLAVA:

".... a posjednice (svojih) tereta (tj. trudne, noseće žene kada se razvedu ili ostanu udovice) njihov rok (tj. njihov idet-iddet) je da stave (sprte) svoje terete (tj. da se porode, pa makar na porađanje morale čekati i više od tri mjeseca)....".

(Veli se da trudna žena kada rodi dijete i prije tri mjeseca nakon razvoda, odnosno i prije isteka četiri mjeseca i deset dana nakon smrti muža, završava iddet porađanjem. Znači da i manje od tri mjeseca, odnosno manje od četiri mjeseca i deset dana može da traje iddet trudne žene čiji je brak prestao. Ovome su se protivili hazreti Alija i Ibnu Abas u slučaju trudne ženske koja je ostala udovica iza muža. Njih dvojica su mišljenja da trudna udovica i kada rodi prije četiri mjeseca i deset dana, treba čekati da prođe četiri mjeseca i deset dana poslije muževe smrti. A ako nije rodila nakon isteka i četiri mjeseca i deset dana, treba čekati dok rodi, sve dok se ne porodi.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Džafera, sina Rebiata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, Aaredža rekao je: izvijestio me je Ebu Selemete, sin Abdurahmana da je Zejneba, kći Ebu Selemeta, izvijestila njega od svoje majke Umu Seleme, žene Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je (jedna) žena iz (plemena) Eslema,

govori se (tj. ime je) njoj Subejata (Subej'a), bila pod svojim mužem (tj. sa svojim mužem koji) je preminuo od nje, a ona je noseća. Pa je prosio nju (iza toga) Ebu Senabil, sin Ba'keka, pa (ona) nije htjela da vjenča (tj. da se uda za) njega. Pa je rekao (Ebu Senabil kada je vidio nju da se nagizdala nekom drugom):

"Tako mi Allaha nije dobro (tj. nije valjano ni ispravno tebi) da vjenčaš njega do (da sebi) izbrojiš zadnji (dalji, dulji od ta) dva roka (porod i četiri mjeseca i deset dana)." Pa je ostala blizu deset noći (dana), zatim je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Vjenčaj (se)."

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, od Lejsa, od Jezida da je Ibnu Šihab pisao k njemu da je Ubedulah, sin Abdullaha, izvijestio njega od svoga oca da je on pisao ka Ibnul-Erkamu da pita Subejatu (Subej'u) Eslemovićku kako je riješio njoj (dao riješiti njoj njezin slučaj) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

Riješio je (Dao je riješiti) meni (to da) kada sam stavila (tj. kada stavim - porodim dijete) da (se odmah) vjenčam (tj. da se udam).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Kazeata, pričao nam je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Misvera, sina Mahremeta, da se je Subej'ata (Subej'a) Eslemovićka porodila poslije smrti svoga muža za (nekoliko) noći. Pa je došla Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je tražila dozvolu njemu (tj. od njega) da se vjenča (da se uda), pa je dozvolio njoj. Pa se je vjenčala (udala).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "A (te žene) razvedene iščekuju sa svojim osobama (druge muževe) tri mjesecnice (periode, menstruacije - ili: tri vremena čistoće, tj. vremena kada nema u njima periode, mjesecnice)....".

A rekao je Ibrahim o (onome) ko se oženio (sa nekom ženom koja je još) u (svome) iddetu, pa je bivala u mjesecnici kod njega tri mjesecnice, rastavila se je (ona s tim mjesecnicama jasno) od prvoga (svoga muža), a neće sebi računati (ona) s njim (s tim iddetom) za (onoga) ko je poslije njega (poslije prvoga muža).

(To jest: Taj iddet iza prvoga muža ne može joj se računati i u iddet drugoga muža ako bi je drugi razveo od sebe prije nego joj je kod njega istekao iddet od prvoga muža. Neki, pak, vele da ne mora ona za drugoga muža počinjati od početka drugi iddet, nego da joj jedan iddet može vrijediti za obadva slučaja.)

A rekao je Zuhrija: Računaće sebi (ona započeti iddet od prvoga muža i u iddet iza drugoga muža). I ovo je draže ka Sufjanu - misli (na) govor Zuhrije (tj. na mišljenje Zuhrije). A rekao je Mamer: Govori se: "Akre'etil-mer'etu!", kada se približila njezina mjesecnica. I (govori se isto tako): "Akre'et!", kada se je približila njezina čistoća (očišćenje od mjesecnice, menstruacije, tj. završetak mjesecnice i početak običnoga stanja žene, jer je "tuhrun" vrijeme od prestajanja jedne mjesecnice do pojavljivanja druge, slijedeće mjesecnice pri redovnom i urednom pojavljivanju mjesecnice).

(Prema tome izraz "Akre'etil-mer'etu" znači oboje: i približila se je žena vremenu da joj počne mjesecnica - a isto tako i: približila se je žena vremenu da joj prestane mjesecnica i počne

čisto stanje. To znači opet da i riječ u ajetu "kuru'in" znači i mjesečnice, i vremena čistoće između pojavljivanja dviju mjesečnica.)

A govori se: "Ma kare'et bi selen kattu" (Nije ponijela u maternici nikada)!, kada nije skupila (sastavila ni jednoga) djeteta u svome stomaku (u svojoj utrobi).

GLAVA

priče (u vezi) Fatime, kćeri Kajsa, i (GLAVA) Njegovoga govora, moćan je i veličajan je: "..... i čuvajte se Allaha, vašega Gospodara, ne izvodite (ne istjeravajte) njih iz njihovih kuća (soba), i neka (ni one same sobom) ne izlaze osim da dođu sa nevaljaštinom jasnom (tj. osim da donesu jasnu nevaljaštinu - da učine one preljub), i to su granice Allaha, a ko prestupi (prekorači) granice Allaha, pa već (je) bio nasilan (nasilje je učinio) svojoj osobi, ne znaš (ti), možda Allah (da) proizvede (stvari) poslije toga (neku povoljnu i pogodniju stvar.", "Nastanite njih (na neki dio) od (stanbenoga prostora) gdje ste stanovali (i vi) od vaše mogućnosti, i ne štetite ih (ili: ne oštećujte ih) zato (da) otežavate njima (ili: da stijesnite na njih, da ih stijesnite), a ako su bile posjednice tereta (tj. ako su bile noseće, trudne), pa trošite na njih dok postavite svoj teret (tj. dok se porode one)....", do Njegovoga govora ".... poslije teškoće lakoću."

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Jahja-a, sina Seida, od Kasima, sina Muhameda, i Sulejmana, sina Jesara, da je on čuo njih dvojicu (da) spominju njih dvojica da je Jahja, sin Seida sina Asa, razveo kćer Abdurahmana, sina Hakema, pa je sebi prenio (tj. preveo, doveo) nju Abdurahman. Pa je poslala (poruku i protest) Aiša, majka vjernika ka Mervanu, a on je zapovjednik Medine:

"Čuvaj se Allaha, i vrati nju ka njezinoj kući (sobi da tu sačeka isticanje, završetak iddeta u kući u kojoj je razvedena)." Rekao je Mervan u (tj. prema) hadisu (ili prema pričanju) Sulejmana: Zaista Abdurahman, sin Hakema nadvladao je mene (tj. nije se pokorio meni kada sam mu naređivao da je ne prevodi još sebi). A rekao je Kasim, sin Muhameda (da je Mervan odgovorio Aiši ovako): "A zar nije doprlo tebi stanje (ili stvar) Fatime, kćeri Kajsa?"

(A toj Fatimi je dozvolio Muhamed a.s. da može čekati da joj isteče iddet preselivši se ona u drugu kuću i stan, pa nije čekala u kući muža koji ju je razveo da joj istekne iddet. To je u protivnosti sa sadržajem navedenoga ajeta, ali za takav postupak je postojao ozbiljan razlog i to se onda smatra da je učinjeno u nuždi.)

Rekla je (Aiša): "Neće štetiti tebi da nećeš spomenuti (tj. da ne spominješ) hadis Fatime." Pa je rekao, Mervan, sin Hakema: "Ako je bilo za tebe (neko) zlo (veliko kao opravdanje i nužda za tu Fatimu), pa dosta ti je (o Aišo, i za kćer Abdurahmanovu kao opravdanje ono) što je između ovoga dvoga (bilo) od (toga) zla (među njima: među kćerom Abdurahmana i njezinoga muža koji ju je razveo).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Beššara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca, od Aiše da je ona rekla:

"Šta je za Fatimu (tj. Šta je Fatimi)? Zar se neće čuvati (tj. Zar se ne čuva i ne boji ona) Allaha?" Misli (na to što ona priča da su) u njegovom govoru (bile i riječi): "Nema stana (stanovanja), a ni opskrbe (troška za opskrbu razvedenoj ženi za vrijeme iddeta)!"

(Aiša je znala za slučaj te Fatime, ali joj ovdje zamjera što ta Fatima nije naglasila u pričanju hadisa koji je u vezi nje i izrečen, nije istaknula da je to samo iz nužde tako njoj Muhamed a.s. dozvolio, a nije to opće pravilo da razvedena žena nema pravo da za vrijeme trajanja iddeta - da nema pravo na stanovanje u muževoj kući i da nema pravo na opskrbu, trošak za opskrbu.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Abasa, pričao nam je Ibnu Mehdija, pričao nam je Sufjan od Abdurahmana, sina Kasima, od njegovoga oca rekao je: rekao je Urvete, sin Zubejra za Aišu (tj. rekao je Aiši):

"Zar nisi vidjela (pogledala) ka (ženi) omsici (toj-i-toj), kćeri Hakema? Razveo je nju njezin muž sasvim (posve, odsječno), pa je izašla (u drugi stan)." Pa je rekla (Aiša): "Loše je (ono) što je napravila." Rekao je: "Zar nisi čula o govoru Fatime?" Rekla je (na to Aiša): "Zar ne (Pazi)?! Zaista ono nije za nju (tj. nije njoj nikakvo) dobro u spominjanju ovoga hadisa (što ga ona priča o sebi, jer je to važno i vrijedilo specijalno za nju)."

A povećao je (dodao je) Ibnu Ebu Zinad (u svome pričanju) od Hišama, od njegovoga oca: Kudila je (tu Fatimu) Aiša najžešćim kuđenjem i rekla je: "Zaista Fatima je bila u mjestu divljačnom, pa se je bojala (plašilo) na njezinu stranu (tj. strahovalo se za nju), pa zbog toga je dopustio njoj Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio."

GLAVA

(izvjesne žene) razvedene kada se plašilo na nju (za nju) u stanu njezinoga muža (čiji iddet izvršava ona) da se navali na nju, ili (da ona) bezobrazno govori na svoju porodicu sa (nekom) nevaljaštinom (tj. ili iz straha da ona ne prouzrokuje da se počne govoriti bezobrazno njezinoj porodici zbog kakve nevaljaštine, bezobraštine, bluda i sličnoga).

A PRIČAO MI JE Hibban, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ibnu Džurejdž od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša nijekala (držala ružnim) to na Fatimu (tj. da je Aiša osudila to Fatimi što ona priča svoj slučaj kao opće pravilo koje može svaka žena da koristi).

GLAVA

govora Allaha, uzvišen je: "... i neće biti dozvoljeno (tj. i nije dozvoljeno) njima da (one) sakriju (ono) što je stvorio Allah u njihovim matericama (maternicama)...", (to znači: nije dozvoljeno da one sakriju ništa) od (svoje) mjesečnice i (svoje) trudnoće (gravidnosti).

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Hakema, od Ibrahima, od Esveda, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Pošto je htio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se vrati (da krene iz Mine u Meku) kada li Safijja na vratima svoga šatora tužna! Pa je rekao njoj: "Izmrcvarena (Iskasapljena bila)!" Ili (je rekao): "U grlu oboljena (bila, tj. Grlo te zaboljelo, ili kako se u nas kaže: Umuknula da Bog da)! Zaista ti si zaista zadržavačica nas (sviju sada)! Da li si se izlila (tj. da li si krećala i išla u Meku na) dan (toga) klanja (žrtava prvi dan kurban bajrama da ophodiš tavafuz-zijare)?" Rekla je: "Da." Rekao je: "Pa vrati se (tj. kreni) tada!"

(To jest: Pa onda kreći i ti. Nećeš nas zadržati, jer spada i otpada od tebe dužnost tavaful-veda'a. Stvar je u tom što je Safijja dobila mjesečnicu u času kada su trebali sa Mine drugi puta da krenu u Meku u danima hodočašća. Ona to nije sakrila iako je znala da će imati poteškoća u preostalom vršenju obreda.)

GLAVA:

"..... a njihovi muževi su preči za njihovo vraćanje (u ponovni brak)....", (ali to vrijedi): u (njihovom) iddetu (tj. dok one još vrše iddet poslije razvoda, u tom vremenu najpreče je da ih muževi povrate sebi - oni muževi koji su ih razveli), i kako se vraća (međusobno muž toj svojoj) ženi kada je razveo nju jednim (razvodom) ili dvama (razvodima, ili sa dva razvoda)?

PRIČAO MI JE Muhamed, izvijestio nas je Abdulvehhab, pričao nam je Junus od Hasena rekao je:

Vjenčao je Makil (za jednoga čovjeka, jednom čovjeku) svoju sestru, pa je (onaj čovjek) razveo nju (jednim) razvođenjem (razvodom).

A PRIČAO MI JE Muhamed, sin Musena-a, pričao nam je Abdul-Aala, pričao nam je Seid od Katadeta, pričao nam je Hasen da je Ma'kil, sin Jesara (imao takav slučaj da) je bila njegova sestra pod čovjekom (nekim, tj. bila je u braku sa nekim čovjekom), pa je razveo nju, zatim je osamio se od nje (tj. ostavio je nju, pustio ju je na miru) dok se je izvršio njezin iddet, zatim je prosio (zaprošio on sebi ponovno) nju. Pa se zagrijao Ma'kil od (tj. zbog) toga uzdizanjem (nosa, tj. uzdizanjem - a to će reći: zbog uzdizanja, ljutitosti, mržnje na takav postupak), pa je rekao:

Osamio se je od nje, a on može na nju (tj. može, bivši on u mogućnosti da se vrati njoj dok je ona još u iddetu), zatim (sada) prosi nju (kada je istekao iddet). Pa je rastavio (tj. stavio je zapreku, prepreku on) između njega i između nje. Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I kada ste razveli (svoje) žene, pa su doprle svome roku, pa ne zadržavajte (ne sprječavajte) njih.....", ka kraju ajeta (tj. do kraja toga ajeta). Pa je pozvao njega poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je čitao (pročitao taj ajet) njemu, pa je ostavio zagrijanost (svoju) i tražio je povodjenje za zapovjedi Allaha (tj. i poveo se je, pokorio se je Allahovoj zapovjedi).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Lejs od Nafi-a da je sin Umera, sina Hataba, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, razveo (jednu) ženu svoju, a ona je žena u mjesečnici (razveo je nju sa) jednim razvođenjem. Pa je zapovjedio njemu poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da vrati nju (ili: da se vrati njoj), zatim (da) drži nju dok bude čista, zatim (da) bude u mjesečnici kod njega drugom mjesečnicom, zatim (da) ostavi (tj. da odgodi) nju dok (opet) bude čista od svoje mjesečnice. Pa ako je (tek tada on) htio da razvede nju, pa neka razvede nju kada bude čista od prije (nego) da izvrši spolni snošaj (sa) njom. Pa to je (taj) iddet koji je zapovjedio Allah da se razvede za njega (tj. sa njim, uz njega - uz taj iddet te) žene.

A bio je (tj. bio bi) Abdullah, kada se pitao o tome, rekao je jednome (od) njih: Ako si bio (Ako si) razveo nju tri (puta), pa već je bila zabranjena tebi do (da se ona) vjenča (dok se ne vjenča za nekoga drugoga) muža osim njega (tj. osim tebe). A povećao je u njemu (u

pričanju toga hadisa neko drugi) osim njega (osim Kutejbeta pričajući) od Lejsa: pričao mi je Nafi', rekao je Ibnu Umer (u vezi razvoda):

"Da si (tj. Zašto nisi) razveo jedanput ili dvaput, pa (tj. jer) zaista je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zapovjedio meni za ovo."

GLAVA

vraćanja (u brak izvjesne) žene u mjesečnici (ili: GLAVA vraćanja u brak izvjesnoj ženi u mjesečnici).

PRIČAO NAM JE Hadždžadž, pričao nam je Jezid, sin Ibrahima, pričao nam je Muhamed, sin Sirina, pričao mi je Junus, sin Džubejra: Pitao sam Ibnu Umera, pa je rekao:

Razveo je Ibnu Umer svoju ženu, a ona je žena u mjesečnici (tj. dok je ona bila u stanju da ima mjesečnicu). Pa je pitao Umer Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Rekao je (Muhamed a.s.):

"Zapovjedi mu, da vrati nju (ili: da se vrati njoj), zatim (da on nju) razvede od prednje strane (tj. od početka) njezinoga iddeta." Rekao sam: "Pa zar (da ona treba da) izvršava iddet za to (jedno) razvođenje (tj. zbog toga jednoga razvođenja)?" Rekao je: "Da li si vidio (tj. mislio) ako je bio nemoćan (slabić koji nije mogao to razvođenje izbjeći) i bio je budala (lud, malouman, pa je učinio to razvođenje, razvod - misliš li da se nije uzeo u obzir taj razvod i da se nije i dogodio razvod)?"

GLAVA:

Ograničava se (od svakoga nakita žena u koje je) usmrćen od nje njezin muž (tj. u koje je muž preminuo - ona se treba ograničiti i sprječavati od nakita) četiri mjeseca i deset (dana).

A rekao je Zuhrija: Neću vidjeti (Ne vidim, tj. Ne smatram da treba) da se približi (udata malodobna) djevojčica (u koje je muž) preminuo od nje (izvjesnom) mirisu zbog (toga što je slučaj) da je na nju (obavezan njezin) iddet (u ovakvom slučaju).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Muhameda sina Amra sina Hazma, od Humejda, sina Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Ebu Selemeta da je ona izvijestila njega (za) ova tri hadisa, rekla je Zejneba:

Unišla sam Umu Habibi, ženi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, kada je preminuo njezin otac Ebu Sufjan, sin Harba. Pa je pozvala Umu Habiba za miris (nekakav što) je u njemu (neko) žutilo miris (mirodija), ili (drugi neki miris) osim njega, pa je namazala od njega (jednu) djevojku, zatim dotaknula je za svoja dva obraza, zatim je rekla:

"Tako mi Allaha nije meni za (tim) mirisom (nimalo) od potrebe, osim (jedino) da sam ja čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da se ograničava (od nakita) na (tj. zbog) umrloga iznad (tj. više, dulje) od tri noći

(od tri dana), osim na (tj. osim zbog) muža (a zbog njega može da se ograničava) četiri mjeseca i deset (dana)."

(To izbjegavanje nakita znači da žena još nije na udaju, pa onda neće ni prosci na nju navaljivati.)

Rekla je Zejneba: Pa sam unišla Zejnebi, kćeri Džahša kada je preminuo njezin brat. Pa je pozvala za (nekakav) miris, pa je dotaknula od njega, zatim je rekla: "Zar ne (Pazite)? Tako mi Allaha nije meni za (tim) mirisom od potrebe (tj. nikakve potrebe), osim da sam ja čula poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori na (svojoj) govornici:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan (doslovno: i zadnji dan) da se ograničava (od nakita) na umrloga (tj. zbog žalosti za umrlim licem) iznad tri noći (tj. tri dana), osim na muža (izuzev zbog žalosti za mužem, a za njim je dozvoljeno da žali) četiri mjeseca i deset (dana)."

Rekla je Zejneba: I čula sam Umu Selemu (da) govori: Došla je (jedna) žena ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla:

"O poslaniče Allaha! Zaista moja kći (je u takvom stanju da) je preminuo od nje (umro je) njezin muž, a već je razboljelo se njezino oko, pa da li (da ona) podvuče surmu njemu (oku, tj. da li da ona namaže, oboji surmom, antimonom njega, oko, u ime liječenja, zbog liječenja)?"

(A mazanje i bojenje trepavica oka surmom, antimonom, stibijem vrši se još i u cilju uljepšavanja, u ime gizdanja.)

Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne." Dvaput, ili tri (puta ponovio je, rekao je to) sve to govori (on, tj. svaki puta govoreći on): "Ne." Zatim je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ona (tj. Ta granica do koje treba čekati sa nakitom i uljepšavanjem) je četiri mjeseca i deset (dana). A već je bila jedna (tj. neka od) vas u predislamlju (običaja da se) baca sa (izvjesnim) brabonjkom na glavi (tj. na početku te nove) godine (nakon smrti svoga muža, tj. kada se navrší godina od muževe smrti)."

(To bi značilo: Ne treba da vam je dugo čekati četiri mjeseca i deset dana, jer ste prije vi žene poslije smrti muža čekale po godinu dana, i na godišnjicu muževe smrti bacale ste brabonjak, bacale ste se brabonjkom.)

Rekao je Humejd: Pa sam rekao Zejnedbi: "A šta je (značenje rečenice) "... baca (se) sa brabonjkom na glavi (tj. na početku) godine.?" Pa je rekla Zejneba: "Bila je (izvjesna) žena, kada je preminuo od nje njezin muž (kada bi umro njen muž ona bi) unišla (u jednu malu) sobu, i obukla je (i obukla bi) najgoru (od) svojih odjeća, i nije dotaknjivala (tj. nije doticala nikakvoga) mirisa čak (da) prođe njoj (jedna) godina (u takvom stanju). Zatim se dovede njoj (neka) životinja: magarac, ili ovca, ili (neka) ptica, pa se (ona) rasprska s njom (ili: rastavi se s njom - s tom životinjskom jedinkom, a to će reći: pomoću te životinje od svoga stanja i iddeta od godine dana). Pa malo je bilo (to) što (bi, tj. Pa kada god bi) se rasprskala (rastavila) sa (nekom) stvari (a da je drukčije prošlo) osim (tako da) je umrla (ta stvar, tj. ta životinja ako se je radilo o ptici). Zatim izađe (ta žena), pa joj se dadne (jedan

brabonjak, pa baci (ona njega). Zatim se vrati (opet ona) poslije (toga takvoga postupka, vrati se onome) šta je htjela od (nekoga) mirisa ili (nečega drugoga) osim njega."

Pitao se je (tj. Upitan je) Malik - smilovao se njemu Allah! -: "Šta je (značenja) "rasprska se s njom"?" Rekao je: "Potare (ona) s njom (s tom životinjom) svoju kožu."

(Neki komentatori navode tumačenje da to znači da je bio običaj da žena nakon provedene godine dana u maloj sobi, uzme pticu i njom potare svoj spolni ud, organ, pa je onda baci, tresne o tle, i u većini slučajeva ta ptica umre. Nakon toga žena uzme brabonjak i baci ga naprijed, a neki kažu da bi ga bacila iza sebe, ozadi, ozada, i tako se rastavi od ožaljavanja muža, rasprska se i razbije njezina žalost. Neki tumače izraz "teftaddu, tefteddu" da znači: čisti se, očisti se ona. Doslovno po drugom tumačanju "tefteddu, teftaddu" znači: posrebri se - od riječi "fiddatun: srebro". Od toga je onda nastalo "iftadda, jetaddu: posrebriti se", tj. postati čist kao srebro.)

GLAVA

(izvjesne) surme za (izvjesnu ženu) ograničavačicu (tj. koja se ograničava od nakita i uljepšavanja iz žalosti za mužem).

(Surma je prah za bojenje trepavica i obrva zbog uljepšavanja, a ponekad se stavlja i u oči u ime liječenja. To je antimon ili stibij. U prevodu će se upotrebljavati izraz surma, a ne antimon.)

PRIČAO NAM JE Adem, sin Ebu Ijasa, pričao nam je Šubete, pričao nam je Humejd, sin Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od njezine majke da je (jedna) žena (imala slučaj da) je preminuo njezin muž, pa su se plašili (za) njezina dva oka, pa su došli poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su tražili (njezini rođaci) dozvolu (od) njega u (tj. za tu) surmu. Pa je rekao:

"Neće stavljati sebi (tj. Ne treba da stavlja sebi ona) surmu. Već je bila jedna (od) vas (u takvom običaju da ona) ostaje u najgoroj prostirki svojoj (doslovno: u najgoroj - od - prostirki svojih), ili najgorem (dijelu od) svoje kuće. Pa kada je bila godina, pa je prošao (kakav) pas, bacila je sa brabonjkom (tj. bacila je brabonjak). Pa ne (tj. Pa neka ne stavlja surmu) do (da) prođu (dok ne prođu) četiri mjeseca i deset (dana)."

A čuo sam Zejnebu, kćer Umu Seleme, (da ona) priča od Umu Habibe da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao: "Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu muslimanku (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da ograničava (sebe od nakita više) iznad tri dana, osim na (tj. zbog) svoga muža četiri mjeseca i deset (dana)."

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Bišr, pričao nam je Selemete, sin Alkameta, od Muhameda, sina Sirina, rekla je Umu Atijja:

Zabranilo se je nama da ograničavamo (sebe od nakita) više od tri (dana), osim za mužem.

GLAVA

(izvjesnoga) mirisnoga drveta (koje se zapali pa se onim dimom njegovim namiriše, nakadi se) za (tu) ograničavačicu kod (njezinoga stanja) čistoće (tj. kada nema mjesecnice).

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Abdulvehhaba, pričao nam je Hammad, sin Zejda, od Ejuba, od Hafse, od Umu Atije rekla je:

Bile smo (u takvom stanju da) se zabranjuje nama da (se) ograničavamo na (tj. zbog) umrloga iznad tri (dana), osim na (zbog) muža četiri mjeseca i deset (dana), i (da) sebi ne stavljamo surmu, i (da) se ne namirisavamo, i (da) ne oblačimo (nikakvu) odjeću obojenu, osim odjeće (jedne vrste jemenskoga) ogrtača.

(Asbun je vrsta jemenskoga ogrtača u kojega je obojena osnova prije nego je postavljena da se tkaje, a potka mu nije obojena, a i osnova mu nije jednako obojena, jer je prilikom bojenja bila povezana, pa gdje je bila povezana, ostala je na tom mjestu bijela. I baš zbog toga se tako i zove vrsta ogrtača od platna sa tako nejednako obojenom osnovom, jer riječ "asbun" je nastala od glagola "asabe: zamotao je, omotao je".)

A već se je dopuštalo nama (priča dalje Umu Atijja) kod (našega ženskoga) čišćenja (stanja čistoće od mjesečnice) kada se okupala jedna (od) nas od (svoje) mjesečnice u komadu (tj. da upotrebimo jedan komad) od mirisnoga drveta (u veličini) nokata (noktiju, ili: mirisnoga drveta iz mjesta Zafara). I bile smo (u takvom položaju) da se zabranjuje nama slijeđenje dženaze (tj. sudjelovanje u ispraćaju umrloga do groba u greblju, groblju).

Rekao je Ebu Abdullah: "El-qustu" i "el-kustu" je (isto, tj. obje riječi imaju isto značenje) kao (i riječi) "el-kafuru" i "el-qafuru" (kamfor). "Nubzetun" je: "kit'atun" (komad).

GLAVA:

Oblači (izvjesna) ograničavačica odjeće (izvjesne vrste jemenskoga) ogrtača (čija se nejednako obojena osnova obojila prije tkanja).

(To jest: Žena koja se ograničava od nakita iz žalosti za mužem može ona da nosi tu vrstu ogrtača koji su od materijala čiji je jedan dio obojen, ali prije je obojen nego će biti utkan, a nije obojen poslije izvršenoga tkanja.)

PRIČAO NAM JE Fadl, sin Dukejna, pričao nam je Abduselam, sin Harba, od Hišama, od Hafse, od Umu Atije rekla je: Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Neće se dozvoliti (Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan da (se) ograničava iznad tri (dana), osim na (tj. zbog) muža. Pa zaista ona neće sebi stavljati surmu, i neće oblačiti (nikakvu) odjeću obojenu osim odjeće (toga posebnoga jemenskoga) ogrtača."

A rekao je Ensarija: PRIČAO NAM JE Hišam, pričala nam je Hafsa: pričala mi je Umu Atijja: Zabranio je (neke postupke) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (i rekao je između ostaloga):

"I neka ne dotakne (takva žena nikakvoga) mirisa osim (u početku, ili: osim kod) najbliže svoje čistoće kada je bila (postala) čista (nakon mjesečnice, pa neka tada upotrebi jedan) komad od kusta i azfara."

(Oboje znači vrstu mirisnoga drveta. Za riječ "kust" već je rečeno da ta riječ znači mirisno jedno drvo koje se pali, pa se onim dimom od toga drveta kadi i miriše, namirisava. Ovdje se vidi da i riječ "azfar" znači takođe neku drugu vrstu takvoga mirisnoga drveta. Prema tome, možda, riječ ta - riječ azfar - i u prethodnom hadisu znači to isto, a ne znači: nokti, komadi u veličini kao nokti od prsta. Inače "azfarun" je i množina od "zufrun: nokat na prstu".)

Rekao je Ebu Abdullah: "El-qustu" i "el-kustu" je (jedno te isto) kao (i) "el-kafuru" i "el-qafuru" (kamfor).

GLAVA:

"A koji se usmrte (umru, preminu) od vas, a ostave žene (supruga)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora): "..... za (o tome) što radite (vi On) je obavješten (mnogo, tj. vrlo upoznat)".

PRIČAO MI JE Ishak, sin Mansura, izvijestio nas je Revh, sin Ubadeta, pričao nam je Šibl od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida (u pogledu ajeta) "A koji se usmrte od vas, a ostave žene....", rekao je:

Bio je ovaj iddet (takav da žena) izvršava iddet kod porodice svoga muža (i to tu kod njih) dužnost (tj. obavezan propis), pa je spustio Allah:

"A koji se usmrte od vas, a ostave žene (neka ostave jednu) oporuku za svoje žene (određujući im neku) robu ka godini (toj, tj. za jednu godinu dana) bez istjeravanja, pa ako su izašle, pa nema grijeha na vas (vama) u (onome) što su učinile u svojim osobama od dobra.....".

Rekao je (Mudžahid): Učinio je Allah za nju (njoj) potpunost (te) godine (sa dopunjavanjem) sedam mjeseci i dvadeset (dana na obični iddet od četiri mjeseca i deset dana kao) oporuku (preporuku).

(U tekstu doslovno stoji: "..... ve 'išrine lejleten: i dvadeset noći....", ali je mjesto noći prevedeno sa izrazom "dana, dvadeset dana", jer se kod nas tako izražava.)

Ako je htjela, stanovala je u svojoj oporuci (tj. prema oporuci koja je za nju ostavljena), a ako je htjela, izašla je. A ono je (tj. A to je) govor Allaha, uzvišen je:

".... bez izlaženja (doslovno: bez davanja izlaženja, tj. bez istjeravanja - da je niko ne izgoni, ne istjerava), pa ako su (one same sobom) izašle, pa nema grijeha na vas (vama nikakvoga)....". Pa (taj obični) iddet je kao što je on (tj. kao što i jest), dužnost je na nju (obavezan propis je na nju). Tvrdio je to (Ibnu Ebu Nedžih) od Mudžahida. A rekao je Ata' od Ibnu Abasa: Dokinuo (Ukinuo) je ovaj (izvjesni) ajet njezin iddet kod njezine porodice, pa izvršava iddet (ona ondje) gdje je htjela. I (tako to takođe znači i) govor Allaha, uzvišen je: "..... bez istjeravanja....". A rekao je 'Ata: Ako je htjela, izvršavala je (tj. izvršava) iddet kod svoje porodice i stanovala je u svojoj oporuci (preporuci). A ako je htjela, izašla je zbog govora Allaha: ".... pa nema grijeha na vas u (onome, tj. zbog onoga) što su učinile u svojim osobama (tj. sa svojim osobama - sa samima sobom)....".

(Veli se da se pod izrazom "kod njezine porodice" i "kod svoje porodice" i u izjavi Ibnu Abasa i u izjavi Ata-a misli na porodicu njezinoga muža u kojoj je ona živjela do muževe smrti, pa se to smatra i njezina porodica.)

Rekao je Ata': Zatim je došlo (to) nasljedstvo (nasljeđivanje, tj. ajet o nasljeđivanju) pa je dokinuo (ukinuo to pravo na) stan (ili: ukinuo je tu obavezu i dužnost na) stan, pa izvršava iddet (ona) gdje je htjela, a nema stana za nju (ili: a nema obaveze u pogledu stana i stanovanja njoj da stanuje u muževom bivšem stanu, jer iza smrti muža i stan se podijeli na sve zakonske nasljednike, a ne na samu ženu).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, od Sufjana, od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Amra sina Hazma, pričao mi je Humejd, sin Nafi-a, od Zejnebe, kćeri Umu Seleme, od Umu Habibe, kćeri Ebu Sufjana, pošto je došao njoj glas (tj. vijest) o smrti njezinoga oca, pozvala je za (neki) miris, pa je potrala svoje dvije podlaktice i rekla je:

"Nije meni za (tim) mirisom od potrebe (tj. nikakva potrebe). Da nije (toga) da sam ja čula (Da nije toga što sam čula) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da on) govori:

"Neće se dozvoliti (tj. Nije dozvoljeno ni) za (jednu) ženu (koja) vjeruje u Allaha i sudnji dan (da ona sebe od nakita) ograničava na (osnovu ožaljavanja) umrloga iznad tri (dana), osim na (za) muža četiri mjeseca i deset (dana)."

(To jest: Da ja nisam to čula, ne bih se sada namirisavala, ali hoću da bar vanjštinom ne pokazujem žalosti za ocem više od tri dana, a u srcu se žalost i dalje nalazi.)

GLAVA

vjenčanoga dara (izvjesne) bludnice (prostitutke, preljubnice) i (GLAVA izvjesnoga) braka pokvarenoga (tj. neispravno sklopljenoga, ili sklopljenoga bez svih potrebnih uslova za brak).

A rekao je Hasen: Kada je sebi vjenčao (neku žensku osobu) zabranjenu, a on neće opaziti (tj. a on ne opazi, ne osjeti, ne zna to), rastaviće se (brak) između njih dvoga (između njih dvoje), a za nju je (tj. a ona ima, njoj pripada ono) što je uzela (kao vjenčani dar) i nije za nju (tj. i nema ona da traži ništa drugo, nema pravo da išta više traži ona) osim njega (osim onoga što je već uzela, dobila). Zatim je rekao poslije (Hasen opet): Za nju je (tj. Ona ima pravo na) njezin vjenčani dar.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Zuhrije, od Ebu Bekra, sina Abdurahmana, od Ebu Mes'uda, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, cijenu (izvjesnoga) psa, i poklon (napojnicu, bakšiš izvjesnom) proricatelju (predskazivaču) i vjenčani dar (izvjesne, tj. svake) bludnice.

(Hanefijski pravници tumače ovaj hadis da je on izrečen u vrijeme kada je Muhamed a.s. bio naredio da se pobiju psi. Ali poslije toga dozvolio je da se mogu imati i posjedovati psi radi nekih potreba kao lov, i čuvanje usjeva i slično, pa onda smatraju da oni psi koji se mogu posjedovati, da se mogu prodavati, i da cijena data ili dobijena za psa koji se kupuje i prodaje za neku potrebu, da ta cijena nije zabranjena.)

PRIČAO NAM JE Adem, pričao nam je Šubete, pričao nam je Avn, sin Ebu Džuhajfeta, od svoga oca rekao je:

Prokleo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, tetoviračicu, i tražiteljicu tetoviranja (tj. i onu koja to traži da joj se izvrši), i (prokleo je) jedača (te) kamate i davaoca jesti (ili: davaoca na jedenje, tj. i onoga koji daje) nju (kamatu). I zabranio je (Vjerovijesnik a.s.) cijenu (izvjesnoga) psa, i zaradu (te) bludnice, i prokleo je (te, ili: izvjesne) slikare.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Dža'da, izvijestio nas je Šubete od Muhameda, sina Džuhadeta, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta:

Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zaradu (sticanje izvjesnih) robinja (tj. robinja koje se bave bludom dobrovoljno ili ih na blud tjera vlasnik da bi on došao tako do novaca i umnožio imovinu).

GLAVA

(izvjesnoga) vjenčanoga dara za uniđeno na nju (tj. za onu žensku kojoj se bilo unišlo, kojoj je muž bio unišao u sobu), i kako je (to) ulaženje, ili je (muž) razveo nju prije (toga) ulaženja i doticanja (nje, nju).

PRIČAO NAM JE Amr, sin Zurareta, izvijestio nas je Ismail od Ejuba, od Seida, sina Džubejra rekao je: rekao sam Ibnu Umeru:

Čovjek (neki) bacio je (optužbu za blud na) svoju ženu? Pa je rekao: Rastavio je vjerovijesnik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, između dva brata (tj. između dvoje pripadnika, supružnika) Adžlanovića i rekao je:

"Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je od vas dvoje (neko, jedan) pokajnik (dakle: Allah zna da jedno od vas dvoje laže, pa da li će se od vas dvoje neko pokajati)?" Pa nije htjelo (od) njih dvoje (ni jedno da se pokajnikom iskaže, da se pokaje). Pa je rekao: "Allah zna da je jedno (od) vas dvoje lažac, pa da li je (neko) od vas dvoje pokajnik?" Pa nije htjelo njih dvoje (da se pokaju). Pa je rastavio (brak) između njih dvoje. Rekao je Ejub: Pa je rekao meni Amr, sin Dinara: U (ovome) hadisu je (jedna) stvar neću vidjeti (tj. ne vidim) te (da) pričaš nju. Rekao je: Rekao je (taj) čovjek: "Moje imanje?" Rekao je: "Nema (nikakvoga) imanja za tebe (tebi). Ako si bio istinit, pa već si unišao sa njom. A ako si bio lažac, pa on je (još) dalji od tebe (misli na imetak, imovinu koju je dao kao vjenčani dar)."

GLAVA

(izvjesne) robe (imovine u naturi ili, nekad i, u novcu - koju muž daje, treba da dadne) za (onu) koja je (takva da) se nije (bio) odredio za nju (nikakav vjenčani dar prilikom vjenčanja, pa je ona razvedena prije nego se je i unišlo njoj u sobu - takvoj ženi treba dati izvjesnu robu prilikom razvoda) zbog Njegovoga govora, uzvišen je: "Nema grijeha na vas (vama) ako ste razveli žene (svoje čak i) dok (još) niste (bili) dotaknuli njih ili (prije nego) ste odredili za njih (njima jednu) odredbu (tj. određeni, uzakonjeni vjenčani dar)....", ka Njegovom govoru (tj. do Njegovoga govora) "..... zaista Allah je za (ono) što radite (mnogo) vidjelac.", i (treba dati neku robu zbog) Njegovoga govora: "I za (te) razvedene je (neka) roba sa (izvjesnim) dobrom (to je određeno, propisano kao jedno) pravo (tj. dužnost) na (te) bogobojažljive. Takođe (tj. Eto tako) objašnjava Allah za vas (vama) Svoje ajete da bi možda vi razumjeli."

A nije spomenuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u (izvjesnom) međusobnom proklinjanju (nikakve) robe kada je razveo nju njezin muž.

(To jest u postupku sprovođenja toga međusobnoga proklinjanja između to dvoje nije spomenuta nikakva roba nakon takvoga razvoda, pa, prema tome, u takvoj vrsti razvođenja nema obaveze davanja nikakve robe i imovine. U komentaru Ajnije navodi se nekoliko slučajeva davanja te robe prilikom nekih razvoda. Ovdje ćemo to navesti da bi se bolje shvatio i razumio smisao ovoga propisa i značenja ove riječi "el-mut'atu: roba" u ovakvim slučajevima: Abdurahman, sin Avfa dao je razvedenoj ženi jednu robinju, Ibnu Sirin jednoga poslužitelja, i opskrbu i odjeću izvjesnu, Hasan, sin Alije deset hiljada srebrenika-srebrenjaka, Šurejh pet stotina srebrenika, Esved, sin Jezida tri stotine, Urvete poslužitelja. A rekao je Katadete: Ta roba je haljina (dugačka košulja), i oklop i zavijač (za glavu). Ibnu Umer je dao trideset srebrenika, a neki vele da je dao robinju.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, od Seida, sina Džubejra, od Ibnu Umera da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, rekao za (izvjesno) dvoje međusobnih proklinjača (tj. rekao je izvjesnim dvoma proklinjačima):

"Obračun vas dvoga (vas dvoje) je na Allaha. Jedno (od) vas dvoje je lažac (laže). Nema (nikakvoga) puta tebi na nju." Rekao je: "O poslaniče Allaha! Moja imovina?" Rekao je: "Nema (nikakve) imovine za tebe (tebi). Ako si bio (Ako si) istinu govorio na nju, pa ono je (ta imovina - vjenčani dar - je) za (ono) što si našao dozvoljenim (sebi) od njezine pukotine (tj. njezinoga spolnoga uda, spolnoga organa kada si je bio vjenčao). A ako si bio (A ako si) slagao na nju, pa to je (još) dalje i dalje tebi od nje."